

MAREKO
Marekom ka góáèa qǎè tchõà ne,
Jeso Krestem ka
Téé-cookg'ai sa

Marekom di qǎè tchõà ne ko ncêe kg'uian cgoa tshoa-tshoase ncêe ko máá: “Jeso Krestem di qǎè tchõàn dis tshoa-tshoase sa, Nqarim dim Cóa ba,” témé e, a qhàò zi di ne dtcòm-kg'ao ne góá mááèa hãa.

Ncêes tcgãya sa Marekom ka góáèa hãa, igabas ko Peterem nxàea hãa kg'uian ka kg'ui. (Ncêe zi tcee zi ko Marekom ka kg'ui: Tsee 12:12; 13:13; 15:37-39, Kol 4:10, 2Tim 4:11.) Marekom dis tcgãyas koe zi ko gúù zi qháése kúrúse: “kúúga” dim kg'ui ba hêé naka “gaa x'aè kaga” di ba hêé naka “qháése” di ba hêéthêé xu ko ncêes tcgãyas koe kái q'oro tséékaguè.

Gataga ta ko bóò, Jeso ba qarian úúa hãa sa. Gam di qaria ne ko Gam di xgaa-xgaan koe hêé, naka Gam di qarian ncêem dxãwa tc'ëean koe úúa hãa koe hêé, naka khóèa nem ko ma gaan di chìbian qgóóa máás koe hêéthêé x'áíse.

Jesom kò Gam ka kg'ui nem ko kái-kg'aise “Khòèm dim Cóa ba” dim kg'ui ba tséékagu, ncêe ko máá, Nqari Me e, a ba a gaa khoa khòè Me e, témé ba. Hààraa baa, nxãasegam gha hàà Gam di kg'òèan khòè ne tcg'òóa máá, a gane di chìbian koe kgoara ne ka (Mk 10:45).

Mareko ba kò kaisase Jesom kò ko kúrú tsééan koe tcàà tcgáía hãa, Gam di kg'uian hêé naka Gam di xgaa-xgaan ka hêéthêé tamase.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qǎà (8:34-37; 10:45)

- kúúga, gaa x'aè kaga, qháése

Tcgāyas q'oo koe hāna zi:

- Jeso ba Galilea koe (1–9)

- Jeso ba Jutea koe (10)

- Jeso ba Jerusalema koe (11–13)

- Jesom di xgàrasean hēé naka Gam dis x'oo sa hēé naka Gam dis x'ooan koe tēe sa hēéthēé e (14–16)

Jeso ba Galilea koe (1–9)

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di xгаа-xгаа ne

(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

¹ Jeso Krestem di qǎè tchōàn dis tshoa-tshoase sa, Nqarim dim Cóa ba.

² Ncēe i ma porofitim Isaiam *dis Tcgāyas* koe ma góásea hāa khama, a ko máá:

“Bóò, Tirim tchōà xàà-kg'ao bar gha

Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,

ncēe gha sí Tsarim dàò ba kg'ónòa máá Tsi ba.

³ Tchàa-xgóós koe ko q'au a ko máá:

‘X'aigam *Nqari* ba tu dàò ba kg'ónòa máá,

naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me,’

témém dòm ba.”

⁴ Me ko nxāaska Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba

tchàa-xgóós koe hàà, a khòè ne tcguù-tcguu, a ba a

chìbia ne koe ne gha tcóóse a tcguù-tcguuès ka xгаа-

xгаа ne, nxāasega ne gha gane di chìbian qgóóa

máàè ka. ⁵ Me kò wèém nqóóm Jutea di ba hēé,

naka wèé ne khòè ne Jerusalema di ne hēéthēé sí

cgae me, a ne a gane di chìbian nxàe, a Jorotane

dim tshàam koe tcguù-tcguuè. ⁶ Johane ba kò nqabè

c'òò cgoa kúrúèa qgáian hana, a khòò dim bàne ba kháóa ba koe qáéa, a kòò tcòmàn hěé naka qǎáka di dènean hěéthěé tc'òó. ⁷ A ba a ko *Nqarim di kg'uian* xгаа-xгаа a ko máá: “Tíí qǎá q'oo koem ko Gaam ěe tíí ka qari ba hàà, ncĕe qarian ka nqáé tea hǎa ba, ncĕe qámse a nxàbo tcaia ba kgoara gar tc'ào tama ba. ⁸ Tshàan cgoar tcguù-tcguu tua hǎa, igabam gha Gabá Tcom-tcomsam Tc'ĕem cgoa tcguù-tcguu tu u,” tam méé.

Jesom dis tcguù-tcguuku sa hěé naka kúrúa bóòè sa hěéthěé e

(Mt 3:13–4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Eĕ xu cámm xu kam kò Jeso ba Galilea di Nasareta koe guu, a ba a kò Jorotane dim tshàam koe hàà Johanem ka tcguù-tcguuè. ¹⁰ Eĕm ko Jeso ba tshàan q'oo koe tcg'oa kam ko nqarikg'aian bóò i xgobekg'amse, Me Tcom-tcomsam Tc'ĕe ba tcíbís khama ii a ko xǎa cgae Me. ¹¹ Me kò dòm ba nqarikg'ai koe guu a máá: “Tsáá Tsia Tiri Tsi Cóa Tsi ncàma Raa Tsi i, Tsáá koe Ra ko qǎè-tcao,” témé.

¹² Tc'ĕe ba kò kúúga sée a qǎáka úú Me. ¹³ Me kò 40 cámm qǎáka hǎa, a ko satanam ka kúrúa bóòè. A ba a kò gataga qǎáka di kg'oo-coan cgoa hǎa, i kò moengelean hàà hùì Me.

Jeso ba ko Gam dis tséé sa tshoa-tshoa

(Mt 4:12-17; Lk 4:14-15)

¹⁴ Eĕm ko Johane ba qáé-nquus koe tcǎàèa xg'ara kam kò Jeso ba Galilea koe síí, a Nqarim di qǎè tchǎn síí xгаа-xгаа, ¹⁵ a máá: “X'aè ba hààraa, i Nqarim di x'aian cúu u, ke tu gatu di chìbian koe tcóóse naka qǎè tchǎn koe dtcòm,” témé.

*Jeso ba ko 4 xu x'àu qg'óó-k'ao xu tcii
(Mt 4:18-22; Lk 5:1-11)*

¹⁶ Eẽm kòo Jeso ba Galilea dim tshàam qàe koe nq'áé, kam ko Simone ba hěé naka Simonem ka qõesem Anterea ba hěéthěé tsara bóò, tsara ko c'uisí sa tshàan q'oo koe xaoa tcãà; x'àu qg'óó-k'ao tsara a kò ii khama. ¹⁷ Me Jeso ba bìrí tsara a a máá: “Xùri Te tsao, kúru tsao or gha tsao khóè ne qg'óó-k'ao tsao ii ke,” témé. ¹⁸ Tsara kúúga gatsara dì c'uisían guu a xùri Me.

¹⁹ Eẽm ko cg'árese còoka qõò kam ko Sebetem ka cóásem Jakobo ba hěé naka qõesem Johane ba hěéthěé tsara bóò, tsara dxòrom q'oo koe hãa a ko gatsara dì c'uisían kg'ónò. ²⁰ Me kò kúúga tcii tsara a, tsara kò gatsara ka xõòm Sebete ba hěé naka gam koe ko tséé xu khóè xu hěéthěé dxòrom q'oo koe qaù, a xùri Me.

*Jeso ba ko dxãwa tc'ëean xhàiaqu
(Lk 4:31-37)*

²¹ Xu kò Kaperenaume koe síí. Me kò kúúga Sabata dim cámi ka Jeso ba còrè-nquum koe tcãà, a xгаа-xгаа. ²² Ne kò Gam di xгаа-xгаа-q'ooan ka area hãa. Qarian úúam khóm khamam kòo ma xгаа-xгаа ne khama, gane di xu x'áè xгаа-xгаа-k'ao xu khama tamase.

²³ Gaam x'àem eẽm kam kò gane dim còrè-nquum q'oo koe c'ëem khóè ba hãa, cg'ãè tc'ëean kò úúa ba, me kò q'au a máá: ²⁴ “Jeso Tsi Nasareta di Tseè, dùú sa Tsi ko gatá cgoa tc'ëe? Hàà Tsi ko kaàkagu ta a? Q'ana raa dìi Tsi i sa - Nqarim di Tsi Tcom-tcomsa Tsi i,” témé.

²⁵ Igabam kò Jeso ba *cg'ǎè tc'ēean* dqàè a máá: “Nqoo, naka tcg'oa cgae me!” témé. ²⁶ I kò cg'ǎè tc'ēean khòè ba qarika ntcāa-ntcāa, a kaisam q'aum cgoa tcg'oa cgae me.

²⁷ Ne kò wèé ne khòè ne area hãa, a ne a kò tēèku a máá: “Dùútsa gúù saa ncēe sa? K̄abas xgaa-xgaa saa - qarían úúa hãasem ko cg'ǎè tc'ēean ga dqàè i komsana Me ka!” témé. ²⁸ I kò kúúga nxàea ba wèém xg'aekum Galilea òm koe qhǎésega tsai-tsaise.

Jeso ba ko kái khòèan kg'òèkagu
(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)

²⁹ Eēm ko còrè-nquum koe tcg'oa kam kò Simonea tsara Anterea tsara x'áé koe síí tcāà, Jakoboa tsara Johanea tsara cgoa. ³⁰ Si kò Simonem ka c'uise sa cgùrukagu si kos tcìis ka qgóòea, xu kò Jeso ba gaa x'aè kaga gas ka bìrí. ³¹ Me kò hàà, a hàà tshàua sa koe sée a ghùì si. Si tcìì sa guu si, si tshoa-tshoa a tsééa máá ne.

³² Eēm dqòam ka, cáms ko tcāà ka ne kò wèé khòèan tsàako Gam koe óá, dxāwa tc'ēean úúa hãan ga hēéthéé e. ³³ Ne kò wèém x'áé-dxoom di ne khòè ne nquu-kg'ám koe xg'aea hãa. ³⁴ Me kò *Jeso ba* kái ne ēe ko tǎáka zi tcìì zi tsàara hãa ne kg'òèkagu, a kò gataga kái dxāwa tc'ēean xhàia tcg'òó cgae ne, a kò táá dxāwa tc'ēean kgoara máá i kg'ui, q'ǎa Mea i kò hãa khama.

Jeso ba ko Galilea koe xgaa-xgaa
(Lk 4:42-44)

³⁵ Kaisa ntcùúkg'ai cgoa, qanega i ntcùú u kam kò Jeso ba tēe a c'ēem qgáim nqooa hãam koe qòò, a ba a síí gaa koe còrè. ³⁶ Xu kò Simone ba hēé

naka gam cgoa kò hãa xu khòè xu hěéthěé xùri Me. ³⁷ A xu a ěe xu ko hòò Me ka bìrí Me a máá: “Wèém khòè ba ko qaa Tsi,” témé. ³⁸ Me bìrí xu a máá: “Hààn xae cúuse hãa xu x'áé-coa xu koe qõò, nakar gha nxãasega gaa koe thěé sí xгаа-xгаа; gaan domkagar hààraa hãa ke,” témé.

³⁹ Me kò wèém Galileam koe qõòa te, a gane di xu còrè-nquu xu koe Nqarim di kg'uiian xгаа-xгаа, a dxãwa tc'ěean xhàigu.

Jeso ba ko lepero dis tcì sa tsàaram khòè ba kg'õèkagu

(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

⁴⁰ Me kò lepero dis tcì sa tsàaram khòè ba hàà cgae Me, a hàà qgom-tsi-quri a còrè Me a máá: “Tc'ěe Tsi kòò ne, Tsi ga kúru ter q'ano,” témé. ⁴¹ Me kò Jeso ba thòò-xama máá me, a tchoanà tshàu a qgóó me, a bìrí me a máá: “Gatàr ko ma tc'ěe, ke q'ano,” témé. ⁴² Kas kò tcìs lepero di sa kúuga kaà cgae me, me q'ano. ⁴³ Me kò Jeso ba qarika x'áè me, a ba a tcg'òò mem qõò, ⁴⁴ a bìrí me a máá: “Q'ãa, naka táá cúí khòè ga c'ěe gúù ga bìrí guu! Igaba méé tsi qõò naka sí peresitim koe x'áise, naka tsia tsari q'ano-q'anosean domka sí dàò-mááku zi tcg'òó, ncěem kò Moshe x'áèa hãa zi, x'áís iise khòè ne koe,” témé. ⁴⁵ Igabam kò gaam khòè ba tcg'oa a qõòa te a ba a tshoa-tshoa a wèé za ga nxàe e. Me kò gaas gúùs domka Jeso ba tààè, x'áéan q'oo koem gha kgoarasea hãase qõòa tean ka, igabagam ko nqoo-nqoosa zi qgái zi koe hãa. Ne kòò khòè ne *qanega* wèé za guu a hàà cgae Me.

2

Jeso ba ko nq̄ara hãam khòè ba kg'òèkagu (Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

¹ Cg'orò xu cárn xu q̄ã q'oo koem kò Jeso ba gaicara Kaperenaume koe síí, ne kò khòè ne x'áé koem hàna hãa sa kóm. ² Ka ne kò kái ne khòè ne gaa koe xg'aea, i kò kòm ga kàa a, nquu-kg'ám koe ga igaba, Me kò *Nqarim dim* kg'ui ba xгаа-xгаа ne. ³ Ka xu kò 4 xu khòè xu hàà, khòèm nq̄ara kò hãa ba ko qgóóa mááku a óágara xu. ⁴ Eẽ xu ko Gam koe úúa ba ka tààè, khòè ne di kái-q'ooan ka, ka xu kò nxãaska ãem kò Jeso ba hànam qgám di tchànoan cgoa nquum tcobe chùrù, a xu a ãem khòèm nq̄ara kò hãam kò xòòèam tcoà ba qám. ⁵ Eẽm ko Jeso ba gaxu di dtcòmàn bóò kam kò nq̄ara hãam khòè ba bìrì a máá: “Tiri cóàè, chìbia tsi tsi qgóó mááèa,” témé.

⁶ Xu kò x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu gaa koe ntcõóa-ntcõe, a ko tcáóa xu q'oo koe tc'èe a ko máá: ⁷ “Dùúska ba koáé ncẽem khòè ba ncẽeta mééa máá? *Nqari bam* ko cóè! Dìí ba ga khòèan chìbian gaan di qgóóa máá, *Nqarim cúí Me e ka?*” ta tc'èe.

⁸ Me kò Jeso ba qháése gatà xu ma tcáóa xu koe tc'èea hãa sa bóò, a ba a tèè xu a máá: “Dùús domka xao ko ãe zi guù zi tcáóa xao q'oo koe tc'èea máá? ⁹ Ndaka nea thamkaà? Khòèm nq̄ara hãa ba bìrì a máá: ‘Chìbia tsi tsi qgóó mááèa,’ témé, kana máá: ‘Tèe naka tsarim tcoà ba sèè naka tsia qòò,’ témé saa? ¹⁰ Igabar gha x'ái xao o, xao gha nxãasega q'ãa, Khòèm dim Cóá ba nqõók'gai koe qarian úúa hãa sa, khòèa nem gha chìbian qgóóa máá di i,” témé. A ba a nq̄ara hãam khòè ba bìrì a máá: ¹¹ “Bìrì tsir

ko a ko máá: t̃e naka tsarim tcoà ba sèè naka x'áéa tsi koe dìbi,” t̃émé.

¹² Me *kúúga* qháése t̃e a ba a gam dim tcoà ba sèè, a wèé ne khòè ne cookg'ai koe tcg'oa, ne wèé ne khòè ne are, a ne a Nqari ba d̃qom̃ a máá: “Ncēeta iis gúù sa ta qanega bóò ta ga h̃aa,” t̃émé.

Jeso ba ko Lefi ba tcii
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

¹³ Me Jeso ba gaicara tshàam qàe koe síi, ne kò kái ne khòè ne hàà cgae Me, Me tshoa-tshoa a xгаа-xгаа ne. ¹⁴ Ẽm ko gaa koe guu kam kò Lefi ba bóò, Alefaiom dim cóá ba, me marian ko séèa xg'ae-xg'aeem nquum koe ntcōóa-ntcōe. Me birí me a máá: “Xùri Te,” t̃émé. Me t̃e a xùri Me.

¹⁵ Ẽm Jeso ba h̃aa a ko Lefim dim nquum koe tc'óó, ka i kò kái mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan h̃éé naka ch̃ibi-kg'aoan h̃ééth̃éé tc'óó cgoa Me, Gabá h̃éé naka Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu h̃ééth̃éé cgoa; kái ne khòè nea kò xùri Me khama. ¹⁶ Ẽ xu kò x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu Farasai di xu bóò Me mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu h̃éé naka ch̃ibi-kg'aoan h̃ééth̃éé cgoa ko tc'óó, ka xu kò Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu t̃e a máá: “Dùús domka ba ko mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan h̃éé naka ch̃ibi-kg'aoan h̃ééth̃éé cgoa tc'óóa máá?” t̃émé.

¹⁷ Ẽm ko Jeso ba ncēe sa kóm kam kò máá: “Ẽ tsàa tama ne khòè nea naakan qaa tama, igaba ēe ko tsàa ne ko qaa a. Tchàno ne khòè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha ch̃ibi-kg'ao ne tcii ka,” t̃émé.

Jeso ba ko tc'óoan carasean ka t̃èè
(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

18 Nxãaska xu kò Johanem di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hěé naka Farasai xu di xu hěéthěé tc'õoan carase. Ne kò c'ěe ne khóe ne Jeso ba síi cgae a tềe Me a máá: “Dùús domka xu ko Johanem di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hěé naka Farasai xu di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hěéthěé tc'õoan carasea máá, igaba xu Tsari xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tc'õoan carase tama?” témé.

19 Me Jeso ba xọa ne a máá: “Sềe-kg'aom kò gam di ne cg'áe-kg'ao ne cgoa hãa ne nea gha ntama tc'õoan carase? Eẽm sềe-kg'aom ko qanega gane cgoa hãa x'aè ka ne cuiskaga tc'õoan carasea hãa tite. 20 Igabam gha x'aè ba hàà, ẽem gha ko sềe-kg'ao ba gane koe sềa tcg'òòe ba; gaam cáám ka ne gha nxãaska tc'õoan carase.

21 “Cúí khóe ga káà a, kàbam qgáí ba gha nciím cgoa nqàba a; gatà i kòo hěé nem gha kàbam qgáí ba nciím koe tòàra tcg'oa, si gha tòà sa càuse. 22 Gataga i khóean káà a, kàba gõéan gha ncií zi khòo dtcòbè zi koe qg'oe e. A ncềe gatà i kòo hěé ne i gha gõéan dtcòbè zi tòà, i gha gõéan ntcãa, zi dtcòbè zi tòàra q'aase. Igaba mée i kàba gõéan kàba zi khòo dtcòbè zi koe qg'oeè,” tam mée.

Sabata dim cáám dis tềe sa
(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

23 C'ẽem cáám Sabata dim kam kò Jeso ba ko mabere di xu xhàrà xu xg'aeku koe qòò, xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tshoa-tshoa a ko maberean di tcúuan tcuù. 24 Xu Farasai xu bìrí Me a máá: “Bòò, dùúska xu ko Sabata dim cáám ka x'áean koe kgoara mááè tama sa kúrúa máá?” témé.

²⁵ Me bìrí xu a máá: “Qanega xao gáé nxará ta ga hãa Dafitem xg'ao kúrús ka? Eẽ xu kò gabá hěé naka gam ka c'ěea xu hěéthěé xàbà hãa a kòo c'ěe gúùan tcào ka xu kò kúrú sa. ²⁶ Nqarim dim nquum koem kò ma tcãa sa, Abitarem kò kaiam peresiti ba ii x'aè ka, a ba a gam ka c'ěea xu cgoa ts'ee-ts'eekg'aièa péréan tc'óó, ncěe peresiti xu ka cúí ko tc'óòe e, ncěe gabá hěé naka ẽe hãa cgoa mea xu hěéthěé kò tc'óóan gaan di kgoara máàè tama a,” témé.

²⁷ A bìrí xu a máá: “Sabata dim cárn ba khóèan kúrúa máàèa, i khóèan Sabata dim cárn ba kúrú máàèa tama. ²⁸ Khamam Khóèm dim Cóa ba Sabata dim cárn koe ga igaba X'aiga Me e,” témé.

3

Khóèm nqara tshàua ba (Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

¹ Me kò gaicara còrè-nquum koe síí tcãa. Me kò nqara tshàua hãam khóè ba gaa koe hãa. ² Xu kò Farasai xu xaèa kg'ónò Me, a bóò Sabata dim cárn kam gha gaam khóèm ẽe nqara tshàua hãa ba qãèkagu sa, nxãasega xu gha chìbi-chibi Me ka. ³ Me kò ẽe nqara tshàua hãam khóè ba bìrí a máá: “Těe naka tsia síí khóè ne cookg'ai koe téé,” témé.

⁴ Me kò bìrí xu a máá: “Sabata dim cárn ka sa kháé ndaka sa kgoaraèa: qãèan kúrú saa kana cg'ãèan kúrú saa, khóè ba kg'òèkagu saa kana cg'òo me saa?” témé. Igaba xu kò kg'ama nqoo. ⁵ Me kò xgòàse bóò ne, a ba a gane di qari tcúúan ka thõò-tcaoa hãase khóè ba bìrí a máá: “Tchoanà tshàua tsi,” témé. Me kò khóè ba tshàua ba tchoanà, i tshàua ba kabise a qãè. ⁶ Xu kò Farasai xu tcg'oa,

a xu a x'aigam Herotem di xu tséé-kg'ao xu cgoa xg'ae a qg'âiku, nta xu gha ma Jeso ba cg'õo sa.

Jeso ba ko tshàam qàe koe kái ne khòe ne kg'õèkagu

⁷⁻⁸ Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa tshàam koe síi, ne kò kái ne khòe ne Galilea koe guu a xùri Me. Eẽ ne ko wèé zi ãem kò kúrú zi kóm, ka ne ko kái ne khòe ne Jutea koe hěé, naka Jerusalema koe hěé, naka Itumea koe hěé, naka Jorotane ka ncii za hěé, naka Ture koe hěé naka Sitone koe hěéthěé guu a hàà cgae Me. ⁹ Me Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìri xu dxòro ba kg'ónòà máá Me, khòe ne dis xg'aes domka, táá ne gha nxãasega qãea cg'õo Me ka. ¹⁰ Kái ne khòe nem kò kg'õèkagua hãa, khama ne kò ãe kò tciiã hãa ne dqùria síi, síi ne gha qg'óo Me ka. ¹¹ Eẽ ne kò cg'ãè tc'ëean ka tcãà cgaeà ne bódo Me ne ne ko cg'áé a q'au a máá: “Nqarim di Tsi Cóa Tsi i,” témé. ¹² Me kaisase dxãwa tc'ëean dqàè, táá i gha c'ëe ne bìri dìim ii sa ka.

Jeso ba ko 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu nxará tcg'òó

(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

¹³ Me Jeso ba xàbì ba q'ábà qaò, a ba a Gam ko tc'ëe xu tcii, xu Gam koe hàà. ¹⁴ Me 12 xu nxará tcg'òó a x'áè úú-kg'ao* xu ta ma tcii xu, Gam cgoa xu gha hãa ka, a xu a tséèè a Nqarim di kg'uian qõòkagu, ¹⁵ a dxãwa tc'ëean xu gha xhàigu di qarían máàè.

¹⁶ Ncëe xua kò: Simonem ncëem kò Petere ta ma tcii ba hěé, ¹⁷ Sebetem ka cóásem Jakobo ba hěé,

* **3:14:** x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

naka Jakobom ka qõesem Johane ba hěé (ncěem kò Boaneregese dis cg'òè sa máà tsara; ncěes cg'òè sa kòo máá: ‘Túú tebean di tsara cóá tsara a,’ témé), ¹⁸ Anterea ba hěé, naka Filipi ba hěé, naka Baretolomaio ba hěé, naka Mataio ba hěé, naka Tomase ba hěé, naka Alefaiom ka cóásem Jakobo ba hěé, naka Tadaio ba hěé, naka Simonem (ncěe kò tòókuan x'ãà máá ba) hěé, ¹⁹ naka Jutase Isekar-iotem (ncěe kò khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba) hěéthěé xu u.

Jeso ba ko Belesebulem ka xгаа-xгаа
(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Me nxãaska Jeso ba *dìbi a síi* nquum q'oo koe tcãà. Ne gaicara kái ne khòè ne xg'ae, xu Gabá hěé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hěéthěé péréan tc'òó ka tààè. ²¹ Eě ne ko Gam x'áé di ne ncěe sa kóm, ka ne ko síi tceea tcg'òó Me, tc'ěea ba nxana hãa, ta ne kò tc'ěea hãa khama.

²² Xu kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu Jerusalema koe kò guua hãa xu hàà máá: “Belesebulem kam hãa cgaeèa, a ko dxãwa tc'ěean dim x'aigam cgoa dxãwa tc'ěean xhàiaгу,” témé.

²³ Me Jeso ba tcii ne, a sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne, a máá: “Ntama ba ga ma satana ba c'ěem satana ba xhàiaгу? ²⁴ X'aian kò q'aa-q'aasea hãa ne i cuiskaga ěe x'aian hãa tite. ²⁵ X'áém kò gataga q'aara hãa nem cuiskaga ěem x'áé ba hãa tite. ²⁶ A ncěè satanam kò cúia ntcoeku cgoase a q'aara hãa nem cuiskaga tééa hãa tite, igabam ko chòò-q'oos koe síi. ²⁷ Igabam c'ěem khòè ba cuiskaga qarim khòèm dim nquum koe tcãà, naka gam di zi gùù zi ts'ãà hãa tite, kg'aia méém ěem khòèm qari ba

qáéa ntcòo. Nxãaska cúígam gha nquua ba q'oo koe tcãa a gam di zi gúù zi ts'ãa. ²⁸ Tseegukar ko bìrí tu u: Khòè ne gha wèé chìbia ne koe hěé naka wèé cg'ãè kg'uian kg'ám q'ooa ne koe ko tcg'oa koe hěéthěé qgóóa mááè. ²⁹ Igaba ãe ko Tcom-tcomsam Tc'ẽem ka cg'ãèse kg'ui nea chõò tamase qgóóa-máákuan hòò tite, igaba ne chõò tamase chìbiga ne e,” tam méé. ³⁰ “Cg'ãè tc'ẽea nem úúa,” ta ne mééa domkam Jeso ba ncẽeta mééa.

Jesom di ne qhàò ne

(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

³¹ Jesom ka xõò sa hěé naka qõese ga xu hěéthěéa kò hàà, a hàà tchàa koe téé, a c'ẽem khòè ba tséé, me síí Jeso ba tcii. ³² Ne kò kái ne khòè ne ntcõóa nxama-nxama Mea hãa khama ne máá: “Bòò, saò sa hěé naka Tsáá qõe ga xu hěéthěéa tchàa za tẽe a ko dtcàrà kg'ui cgoa Tsi ne gha sa,” témé.

³³ Me xõa ne a máá: “Tiris xõò sa díí saa, xu Tíí qõe ga xu díí ga xua?” témé. ³⁴ Me ãe kò ntcõóa nxama-nxama Mea ne ntcáà, a ba a máá: “Ncẽea Tiris xõòs ga si i, a Tíí qõe ga xu xu u. ³⁵ Wèém khòèm ãe ko Tirim Nqarim nqarikg'ai koe hànám ko tc'ẽe sa kúrú ba Tíí qõem ga me e, a Tíí qões ga si i, a gataga Tiris xõòs ga si i,” tam méé.

4

Xhárà-kg'aom dis sere-sere sa

(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

¹ Me gaicara tshoa-tshoa a tshàam qàe koe xgaa-xgaa. Si kò kaias xg'ae sa qàea ba koe hãa, Me dxòrom q'oo koe tcãa a tshàam qàe koe síí ntcõó, si kò wèès xg'ae sa tshàam-kg'ám koe gómankg'ai koe

téé-těe. ² Me kái zi gùu zi xгаа-xгаа ne sere-sere zi cgoa, a ba a Gam di xгаа-xgaan koe máá:

³ “Komsana méé tu. Xhàrà-kg'ao ba kò qõo a síi xhàrà.

⁴ Eëm ko xhàrà ka i kò c'ěe cgùrian dàòm qàe koe tcheè, zi tsàrá zi hàà tc'õó o.

⁵ I c'ěe cgùrian nxõá-kg'ai di qgàlan koe tcheè, ncěe kái góman kò kàà a koe. I kò kúuga qháese tsom, góna ne kò kaisa tama khama. ⁶ Eēs ko cárm sa qaò ka i ko gaa tsoman dào, a i a kò tɔbe ga i kò úú tama khama nqai.

⁷ I c'ěe cgùrian dxàman hàna qgài koe tcheè, i dxàman kai, a chúú-chuu u, i táá tc'õoan kúru.

⁸ I c'ěe cgùrian qàè góman koe tcheè, a i a tc'õoan kúru, ěe i ko qhúí a ko kai ka i c'ěean 30 khama noo, i c'ěean 60 khama noo, i c'ěean 100 khama noo tc'õoan kúru.

⁹ Me Jeso ba máá: “Eě tceean úúa hãa ba méém kóm,” témé.

*Jesom ko dùús domka sere-sere zi ka kg'ui sa
(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)*

¹⁰ Eëm cúia hãa ka xu kò 12 xu xгаа-xгааase-kg'ao xu hěé naka c'ěe ne ěe kò gaa koe hãa ne hěéthěé sere-sere zi ka tềe Me. ¹¹ Me kò birí ne a máá: “Gatua máàèa, chómsea zi kàa zi Nqarim di x'aian di zi tu gha q'ãa sa. Igaba gane ěe tchàa za hãa ne koe i ko wèè gúuan ga sere-sere zi cgoa nxàrá xg'aeè. ¹² Nxãasega

'ne gha wèè x'aèan kaga bóò

igaba ne bóò q'ãa tite ka.

A ne a gha wèè x'aèan kaga kóm

igaba ne kóma q'ãa tite,

Nqarim koe ne ko kabise

a qgóóa mááè ne cúí ga a gha ii.' ”

13 Me bìrí ne a máá: “Ncēes sere-sere sa tu gáé kóma q'āa tama? Kháé tu gha nxāaska c'ēe zi sere-sere zi ntama kóma q'āa?

14 Xhárà-kg'ao ba ko kg'ui ba xhárà.

15 C'ēè ne khòè nea dàòm qàè koe kò tcheèa hãa cgùrian khama ii, ncēe kg'uim xháràèa koe. Eè ne ko kóm me kagam ko kúúga satana ba hàà, a hàà kg'uim èe gane koe xháràèa hãa ba séèa tcg'óó.

16 Ne c'ēe ne khòè ne nxōán hàna qgàì koe kò tcheèa hãa cgùrian khama ii. Nxāa nea ncēe kg'ui ba ne ko kóm ne ko kúúga qāè-tcaoan cgoa hààkagu me ne e, 17 igaba ne káà tōbe ne e *khama* ne ko xòm x'aè séè a hãa, a ne a èe i ko kg'uim domka xháéa ne kana xgàrakuan hàà ne ne ko qháésega cg'áé.

18 “C'ēe ne khòè nea èe dxàman koe tcheèa hãa cgùrian khama ii. Gane èe kg'ui ba kóma ne ne e, 19 igaba kg'òès di zi xháé zi hēé, naka qguù sa ncàman hēé, naka c'ēe zi gúù zi ncóóan hēéthēéa kò tcāà cgae ne, a kg'ui ba chúú-chuu, me táá tc'áróan kúrú.

20 “C'ēea ne qāè góman koe kò xháràèa cgùrian khama ii. Nxāa ne ko kg'ui ba kóm a ne a ko dtcòma mááse me, a ne a ko tc'áróan kúrú, i c'ēean 30, i c'ēean 60, i c'ēean 100 ne ne e.”

*X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúùs dis sere-sere sa
(Lk 8:16-18)*

21 Me bìrí ne a máá: “Díina ga x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa gàbas cgoa xoaba-kg'ai, kana kgàrom dòm q'oo koe tòó? Tseeguan kagas gha téé-q'ooa sa koe tòóè! 22 Wèés gúùs èe chómsea hãa sa gha x'áise, si gha èe qàbi-kg'aièa hãa sa, xgòre-kg'aiè

khama. ²³ Khòèm ãe tceean úúa hãa ba méém kóm,”
témé.

²⁴ Me bìrí ne a máá: “Qãèse tu komsana! Eẽ tsi tcg'òóa hãas tc'ãò-tc'ão sa gaas máàè tsi ghas ga si i, a tsi a gha gataga càùa máàè si. ²⁵ Wèém khòèm ãe úúa hãa ba gha káían máàè. Me gha ãe gùù úú tama ba, ãem úúa hãa gùù-coan ga sèè cgaeè khama,” tam méé.

Tsòmkom cgùrim dis sere-sere sa

²⁶ A ba a máá: “Nqarim di x'aia nea ncēeta ii: ‘Khòèm góman koe cgùri ba xhàrà hãam khama i ii, ²⁷ ncēe ko ntcùú ka x'óm a ko koaba ka tēe, me cgùri ba ko cúíaga kai, gam c'úùà hãase. ²⁸ Góm ba kò cúíga kg'ama tc'õoan kúrú: kg'aíam ko tsòm a qhúí, a ba a kai, a x'òàn kúrú, i x'òàn tc'áróan kúrú. ²⁹ Eẽ i ko tc'õoan x'ãé kaga i ko tcuèè, tcuù di x'ae ne hààraa khama,’ ” tam méé.

Mosetara dis hìis di cgùrian dis sere-sere sa (Mt 13:31-32, 34; Lk 13:18-19)

³⁰ A ba a máá: “Nqarim di x'aia nea gha dùús cgoa nxárá xg'aeè, kana dùútsa sere-seres cgoa ia gha nxárá xg'aeè? ³¹ Mosetara *dis hìis* dim cgùrim khama i ii. Ncēè cgùrian kò ko góman koe xhàràè nem wèé cgùrian nqõómkg'ai di kaga cg'aré me e. ³² Igaba ãem kò xhàràè nem ko tsòm, a kaias hìis xhàrà di sa kúrú, a kaia nxãan kúrú, i gha nqarikg'ai di tsaràn hàà gas di sóman koe nquuan kúrú,” tam méé.

³³ Jeso ba kò kái zi sere-sere zi tséékagu, a kg'ui ba bìrí ne tc'ãò-tc'ãos ãe gane ko kóma q'ãas cgoa.

³⁴ Táám kò cúí gùù ga gane cgoa kg'ui, sere-serean

tséékagu tamase, igabam ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoam kò cúíá hãa ka wèés gúú sa qâèse bìrí xu.

Jeso ba ko tc'ãá ba téékagu
(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

³⁵ Me gaam cárn ãem dim dqòam ka bìrí xu a máá: “Hàà naka xae c'ãem xòem tshàam dim za tchoaba,” témé.

³⁶ Xu kò khòè ne gaa koe qaù, a xu a ãem kò hãam dxòrom q'oo koe tcãà, zi kò gataga thêé c'èe zi dxòro zi gaa koe hàna.

³⁷ Me kò kaim tc'ãá ba tãe, i tshàam di qhonèan qùbise a dxòrom q'oo koe tcãà, me dxòro ba cg'òè ka hêé. ³⁸ Igabam kò Jeso ba dxòrom kháo koe hàna, a tcgábí ba dcãa a x'òma xõe. Xu ghùì Me, a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tom xae ko igaba i gáé Tsáá koe gúú mée tama?” témé.

³⁹ Me tãe a ba a tc'ãá ba dqàè a tshàa ba bìrí a máá: “Nqoo naka kgàè!” témé. Me tc'ãá ba téé, si kò kaisas nqoo sa xóé.

⁴⁰ Me tèè xu a máá: “Dùús domka xao ma q'aea? Dtcòmàn xao gáé úú tama?” témé.

⁴¹ Xu kaisase q'áò, a xu a tãèku a máá: “Dùútsa khòè ba gáé ncèe ba? Tc'ãán ga hêé naka tshàan ga hêéthêé ka ko komsanaè ba?” témé.

5

Jeso ba ko dxãwa tc'ëean úúam khòè ba qãèkagu
(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

¹ Xu tshàa-dxoom ka c'èe xòèa ba za tchoaba, Gerase ne dim nqõóm xòè koe. ² Eãem ko Jeso ba dxòrom koe tcg'oa, kam ko cg'ãè tc'ëean kò úúa

hãam khòem cgoa xg'ae, tc'ám zi xòe koe kò guua hãa ba. ³ Tc'ám zi koe kò x'ãèa hãa ba, ncêe khòe ne kò qáéa ba ka tààèa hãa ba, qano di xu tau xu cgoa ga igaba. ⁴ Káí-kg'aisem kò ko tshàua ba koe hěe naka nqàrèa ba koe hěéthěe qano cgoa qáéa ntcòè, igabam kò ko qhòm m, a ba a nqàrè di qanoan khòà q'aa. Cúí khòe ga kò kàa a ncèe me i ga di qarian kò úúa hãa a. ⁵ Ntcùú ba hěe naka koaba ba hěéthěem kò ko tc'ám zi hěe naka xàbì xu koe hěéthěe q'aua te, a ko nxòan cgoa thòò-thòose.

⁶ Eẽm ko Jeso ba nqúu ga ii a ko bóò, kam kò qgóéa síí, a síí cookg'aia ba koe qom, ⁷ a kaisase q'au a máá: “Jesoè, kaisase tc'ámáka hànám Nqarim di Tsi Cóa Tseè, dùú sa Tsi ko tíí cgoa tc'ée? Nqarim cgoa ra ko gaise Tsi a ko máá, táá xgàra te guu,” témé. ⁸ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Ncẽem khòem koe tcg'oa, tsáá cg'ãè tc'ée tseè!” témé.

⁹ Me nxãaska Jeso ba tẽe me a máá: “Cg'òèa tsi dííá?” témé. Me máá: “Cg'òèa te Milione e, kái xae e khama,” témé. ¹⁰ Me kaisase Jeso ba dtcàrà, táám gha eẽm qgáim koe xhàiaгу xu ka.

¹¹ Káí zi xgùu zia kò xàbìm dxùukg'ai koe hãa a ko dxòó. ¹² Ka i ko dxãwa tc'ëean Jeso ba dtcàrà a máá: “Xgùuan dis xg'aes koe tsééa úú ta a, kgoara máá ta a naka ta gaan koe tcãà,” témé. ¹³ Me cg'ãè tc'ëean kgoara máá i tcg'oa, a i a síí xgùuan koe tcãà, i eẽ xgùuan ncêe kò 2,000 khama noo o, kari-karisea xõa a síí tshàam koe tcãà a tom.

¹⁴ Eẽ kòo xgùuan kòre xu khòe xua kò bèe a qgóé a síí x'áé-dxooan koe hěe naka x'áé-coa xu koe hěéthěe xàa a. Ne kò khòe ne eẽ kúrúsea hãa sa hàà bóò. ¹⁵ Eẽ ne ko Jesom koe hàà ka ne kò eẽ kò dxãwa

tc'ëean úúa hãam khòè ba bóò, me gaa koe ntcõóa-ntcõè, a qgáían hana, i tc'ëea ba qãè e, ka ne kò q'áo. ¹⁶ Gane ãe kò ãe kúrúsea hãa sa bóò ne kò dxãwa tc'ëean kò úúam khòèm koe hëé naka xgùuan koe hëéthëé kúrúsea hãa sa khòè ne bìrí. ¹⁷ Ne tshoa-tshoa a Jeso ba dtcàrà, gane dim nqóóm koem gha tcg'oa sa.

¹⁸ Eëm ko Jeso ba dxòrom koe tcãà kam kò ãe kò dxãwa tc'ëean ka tcãàèa hãam khòè ba Gam cgoam gha qòò sa dtcàrà Me. ¹⁹ Igabam kò Jeso ba táá kgoara máá me Gam cgoa qòòa ne, a bìrí me a máá: “Dìbi x'áéa tsi koe, tsari ne khòè ne koe, naka tsia síí X'aigam nta noose kúrú máá tsia hãa sa hëé naka nta noosem thòò-xama máá tsia hãa sa hëéthëé ka bìrí ne,” témé.

²⁰ Me kò khòè ba wèé xu x'áé-dxoo xu ãe kò Dekapolise koe hãa xu koe qòòa te a Jesom gam koe kúrúá hãa zi gúù zi kaisa zi ka tshoa-tshoa a khòè ne bìrí, ne wèé ne khòè ne are.

Jairom ka cóáse sa hëé naka khòès Jesom dim qgáí ba kò qgóó sa hëéthëé e
(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

²¹ Eëm ko Jeso ba dxòrom cgoa tshàam ka ncùí za ka xòèa ba koe tchoaba, ka ne kò kái ne khòè ne Gam koe xg'ae, Me kò tshàam dxùukg'ai koe téé-tëe. ²² Me kò c'ëem khòèm, còrè-nquum di xu tc'ãà-cookg'ai xu ka c'ëe ba hàà, Jairo ta kò ko ma tcièè ba, a ba a ãem ko Jeso ba bóò ka nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé. ²³ A kaisase dtcàrà Me a máá: “Tiris cóás cg'aré sa x'oos qàe koe hãa, ke cgòmna hàà naka Tsia tshàua Tsi tòó cgae si nakas gha nxãasega qãè naka kg'òè,” témé. ²⁴ Me tãe a qòò cgoa me, ne kái ne khòè ne xùri Me, a ne a ncòrú Me.

25 Si kò thěe c'ěes khòès 12 kurian kò úúa hãa a ko xòm x'aèse nxoean hòò sa hãa, 26 ncěe kò kái kurian sée a ko naakan koe tsoòse sa, a kò wèé gúàan ěes úúa hãa ga tséekagu, qãèkaguses gha ka, igabagas kò táá qãè, i kò gaas di tcìlan càuse. 27 Eēs ko Jesom ka kóm, kas kò kái ne khòè ne xg'aeku koe guu a hàà Jesom kháo koe tcãà, a sa a ěem kò hanam qgáim di xgám-kg'aman qgóó. 28 Gas kas kò bìrìse a máá: “Ncěe Gam dim qgái bar kòo qgóó ne cúgar gha qãè,” témé. 29 Si Gam dim qgái ba qgóó, i kò gaa x'aè kaga gas di tcìlan kaà, si cgáé-q'ooa sa koe xám ncãas gas di tcìlan koe tsoèè sa. 30 Me Jeso ba qarian ncãa tcg'oa cgae Me sa qháésega xamla q'ãa. A ba a kabise khòè ne koe a máá: “Dìi na ncãa qgáia Te qgóó?” témé. 31 Xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xoa Me a máá: “Khòè ne ma xg'ae cgae Tsia hãa sa Tsi ko bóò, igaba Tsi ko tềè dìin qgóó Tsia hãa sa!” témé. 32 Me Jeso ba ntcãà, dìin ěes gúu sa kúrúa hãa sam gha bóò ka. 33 Si nxãaska khòè sa ěe kúrúse cgae sia hãa sa bóò q'ãa, a sa a hàà nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé q'áòan cgoa, a wèé tseeguan bìrì Me. 34 Me bìrì si a máá: “Tiri si cóá seè, sari dtcòmà nea qãèkagu sia, ke tòókuan cgoa qòò naka sia sari xháéan koe tcg'oa,” témé.

35 Eēm qanega hãa a ko khòè ne cgoa kg'ui, ka ne kò c'ěe ne *Jairom ncěe* kò còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'aim dim nquum koe kò guua hãa ne hàà, a ne a máá: “Tsáá xuù sa ncãa x'óó, ka tsia ko dùús domka xgaa-xgaa-kg'ao ba qanega xhōe-xhōea máá?” témé. 36 Igabam kò Jeso ba táá nqábé kg'uiian ěe kòo kg'uiè e, a ba a còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'ai ba bìrì a máá: “Táá q'áò guu, kg'amaga méé tsi dtcòm,” témé. 37 A ba a kò táá c'ěe

khòe ga kgoara máá i xùri Me, Petere ba hěé naka Jakobo ba hěé naka Johanem Jakobom ka qõese ba hěéthěé xu ka oose. ³⁸ Eě xu ko còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'aim dim nquum koe síí tcãà, kam ko Jeso ba bóò zi gùù zi qãè tama, ne ko khòe ne q'aua kg'aeku a ko xoò. ³⁹ Me tcãà a síí bìrì ne a máá: “Dùús domka zia gùù zi qãè tama, tu ko kg'aeku, a ko xoò? Cóa sa x'óó tama a x'óma hãa ka,” témé.

⁴⁰ Igaba ne kò kg'ãè Me. Me wèea ne ga tcg'òó, a ba a cóás ka xòò ba hěé, naka xòò sa hěé naka ěe kò Gam cgoa hãa xu xгаа-xgaase-kg'ao xu nqoana xu hěéthěé sée a cóás kò hãa koe tcãà cgoa ne.

⁴¹ Me tshàua sa koe qgóó si, a bìrì si a máá: “Talita kumi!” témé. Ncēe sa ko máá: ‘Cóa seè, tēe tar ko sáá ka mée,’ témé.

⁴² Si gaa x'aè kaga cóá sa tēe a sa a qõòa te (12 kuri si i kò ii). Eēs ko ncēe sa kúrúse ka ne kò kaisase are. ⁴³ Me Jeso ba qarika q'ãa-q'ãa ne, táá ne gha cúí khòe ga ncēes gúùs ka q'ãakagu sa. A ba a bìrì ne a máá: “C'ēe gùù máà si nakas tc'õó,” témé.

6

Jeso ba ko Nasareta koe xguè (Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

¹ Jeso ba kò ěem qgài ba tcg'oaragu, a Gam dim x'áé-dxoom koe síí, xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xùri Me. ² Me kò Sabata dim cáím ka tshoa-tshoa a còrè-nquum koe xгаа-xгаа. Ne kò kái ne ěe kò kóm Me ne kaisase are a máá: “Ncēm khòe ba wèè zi ncēe zi nda hòòà? Dùùtša tc'ēe saa ncēe Gam máàèa sa, ncēm ko kaia tséean are-aresa ga kúrú sa? ³ Kháé ncēe ba gáé xom-kg'aom tama baa, Marias ka cóáse ba, Jakobo ba hěé, Josefa ba

hěé, Jutase ba hěé, naka Simone ba hěéthěé xu ka káimkhoe ba. Gam ka qõesea zi gáé gatá cgoa ncěe koe hãa tama?” ta ne méé. A ne a bóòà xguì Me.

⁴ Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Porofiti ba wèé za ga tcommèam khòè me e, gam dim x'áé-dxoom koe hěé naka gam di x'áéan koe hěéthěé cúí oose,” témé. ⁵ A ba a kò gaa koe táá are-aresa zi tséé zi kúrú, igabam kò kg'ama cg'orò ne khòè ne tsàà ko ne koe cúíga tshàua ba tòó, a kg'òèkagu ne. ⁶ Kaisasem kò area hãa, gane di dtcòmàn úú tama domka.

A ba a kò x'áé-coa xu koe qõòà te a xгаа-xгаа.

Jeso ba ko 12 xu xгаа-xгаа-se-kg'ao xu tsééa tcg'òó

(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

⁷ Me kò Jeso ba 12 xu xгаа-xгаа-se-kg'ao xu Gam koe tciia óá, a ba a tshoa-tshoa a cãm-cãm tsééa tcg'òó xu, a cg'ãè tc'ěean xhàigu di qarian máá xu. ⁸ A ba a x'áè xu a máá: “Táá méé xao cúí gúú dàò q'oo di ga séèa mááse guu, igaba méé xao dqàbi hìim cúím gabá séè, naka táá péré kana dtcòbè ga séè guu, naka táá cúí mari ga qòè guu. ⁹ Igaba méé xao nxàbo, naka xaoa táá c'ěe qgái ga séèa mááse guu,” témé. ¹⁰ Gatagam kò thée bìrí xu a máá: “Eě xao ko tcãàm x'áém koe xao kòo qãèse hààkaguè, ne méé xao gaa koe x'ãè, naka xaoa nxãakg'aiga síí ěem qgái ba tcg'oara guu. ¹¹ A ncèè c'ěe qgái gaa kò qãèse hààkagu xao o tama, ne khòè ne komsana xao o tama, ne méé xao ěem qgáim koe nqàrèa xao di tsharàn qãè-qãe, naka xaoa tcg'oaragu me, nxãasegas gha ěe sa ěe ne khòè ne koe x'ái sa ii ka,” témé.

¹² Xu tcg'oa a xu a sí Nqarim dim kg'ui ba xgaa-xgaa, khòe ne méé ne gane di chìbian koe tcóóse di ba. ¹³ A xu a kái dxāwa tc'ēan khòe ne koe xhàiaгу, a kái ne khòe ne tsàako ne nxúian cgoa tcgáù, a xu a qǎèkagu ne.

*Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis x'oo sa
(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)*

¹⁴ Me x'aigam Herote ba Jesom ka kóm, cg'òèa ba kò q'āasea hāa khama. C'ēe ne khòe nea kò máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'ao Me e. X'ooan koem tēea! Gaa domka i ko ncēe qarian are-aresa zi tsée zi di gam koe kúrúse,” témé. ¹⁵ Igaba ne kò c'ēe ne máá: “Elija Me e,” témé, ne ko c'ēe ne máá: “Porofiti Me e, c'ēe xu porofiti xu ncií x'aè di xu khamaga ma,” témé. ¹⁶ Igaba ãem ko Herote ncēe sa kóm kam kò máá: “Johanem, ncēer kò q'āe tcúúa hāa ba, x'ooan koe tēea hāa,” témé.

¹⁷⁻¹⁸ Herote ba kò gam ka káíkhoem Filipim dis khòes Herotiase sa séèa hāa. Me kò Johane ba Herote ba bìríá hāa a máá: “X'áèan koe tsi kgoara máàè tama, tsáá kíim dis khòe sa tsi ga kò séèa hāa sa,” témé. Khamam kò Herote ba *c'ēe khóèan* tsééa úú, sí i gha Johane ba qgóó, a qáé, a qáé-nquus koe tcàa ka.

¹⁹ Herotiase sa kò Johane ba hòrea hāa, a kò cg'òo me kg'oana, igabagas kòo tààè. ²⁰ Herote ba kò Johane ba q'áòa hāa, a kò nqáó-nqao mea hāa, tchàno a tcom-tcomsam khòe me e sam kò q'ana hāa khama. Eẽm kòo Johane ba kóm nem kò qǎèse hāa tama, igabam kò komsana ba ncàma hāa.

²¹ Igabas kò qǎèm x'aè ba hòè, me kò Herote ba ábà cáma ba ka gam di xu tc'ǎà-cookg'ai xu kaia xu

hěé, naka ncõo-kg'ao xu di xu kaia xu hěé, naka Galilea koe kò tc'ãà-cookg'aia xu khòè xu hěéthěé kōè sa kúrúa máá. ²² Eēs ko Herotiasēs ka cóase sa tcãà a ko Herote ba hěé naka kōès di xu cg'áè-khoe xu hěéthěé xu ko ntcãà máá kas ko Herote ba kaisase qãè-tcaokagu. Me x'aigam Herote ba cóa sa bìrí a máá: “Wèes gúùs ěe si ga dtcàrà te sa dtcàrà te, máà si sir gha ke,” témé. ²³ A ba a gaisēs cgoa nqòòkagu si a máá: “Dùús wèes ěe si gha dtcàrà te sar gha máà si, tiri x'aian di xòèan c'ěea ga ii igaba,” témé. ²⁴ Si xòs koe síí a máá: “Dùú sa ra gha dtcàrà?” témé. Si xòò sa máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis tcúú sa dtcàrà,” témé.

²⁵ Si kò x'aigam koe kúúga kabise a máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis tcúú sar ko gãbas q'oo koes tòòèa hãase dtcàrà,” témé.

²⁶ Me x'aiga ba kaisase tshúù-tcao, igabam kò gaisean ěem kò kúrúa hãa hěé naka cg'áè-khoe ne hěéthěé domkam kò gam dim kg'ui ba ntcoean tc'ěe tama. ²⁷ A ba a kò cg'õo-kg'ao ba qháése x'áèan cgoa tsééa úú, síím gha Johanem dis tcúú sa óága ka. Me kò qđò a síí Johanem dis tcúú sa q'ãe, qáé-nquus koe. ²⁸ A ba a gaas tcúú sa gãbas koe tòó a óá, a hàà gaas dxàe-coa sa máà si, si kò cóa sa sée a xòò sa máà si. ²⁹ Eě xu ko gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ěe sa kóm, ka xu kò hàà tc'áróa ba sée, a síí tc'ám̃s koe kg'ónò o.

*Jeso ba ko 5,000 sa nqáéa ne khòè ne tc'õókagu
(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)*

³⁰ Xu kò x'áè úú-kg'ao xu Jesom koe kabise, a hàà wèè zi gúù zi ěe xu kò kúrú zi hěé naka ěe xu xгаа-xгаа hãa zi ka hěéthěé bìrí Me. ³¹ Igaba i kòo

nxãaska kái khòèan hààku a ko qõòku, xu kò Jeso ba hěé naka Gam di xu xgae-xgaase-kg'ao xu hěéthěé táá tc'õó di x'aèan ga úú khamam kò bìrí xu a máá: “Hàà xao naka xae nqoo-nqoosam qgàim koe qõò naka xaea síí cúía hãa naka xao gha nxãasega sãa,” témé. ³² Xu dxòrom cgoa qõò a xu a cúíaga nqoo-nqoosam qgàim koe síí hãa.

³³ Ne kái ne khòè ne bóò xu, xu ko tcg'oa, ne dìi ga xu u sa bóò a q'ãa. Ka ne ko x'áé-dxoo xu koe guu a tshàam dxùukg'ai sée, a tc'ãà a nqàrèa ne ka gaa za qgóéa síí, a síí còoka hãa a qãà xu. ³⁴ Eẽm ko Jeso ba dxòrom koe xõa kam ko kaias xg'ae sa bóò, a ba a thõò-xama máá ne, kòre-kg'ao ba úú tama zi ghùu zi khama ne kò ii khama. Me nxãaska tshoa-tshoa a kái zi gúù zi ka xgae-xgae ne.

³⁵ Eẽs ko cáím sa dqòara qõò ka xu ko Gam di xu xgae-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me, a máá: “Ncẽem qgài ba cúía hãam qgài me e, i ncãa gataga dqòa, ³⁶ ke khòè ne qõò a q'aakagu naka ne nxãasega cúùse nxama-nxama hãa xu x'áé xu koe hěé naka x'áé-coa xu koe hěéthěé síí c'èe gúùan x'ámá mááse naka tc'õó,” témé. ³⁷ Igabam kò xõa xu a máá: “Gaxao c'èe gúùan máà ne naka ne tc'õó,” témé. Xu bìrí Me a máá: “Kháé méé xae síí kái *marian* 200 xu qano mari xu tséékagu naka péréen x'ámá máá ne naka ne tc'õó?” témé. ³⁸ Me máá: “Nta noo péréen xao úúa? Qõò naka síí bóò,” témé. Xu síí bóò a máá: “5 xu péré xu hěé naka cáím x'aù tsara hěéthěé e,” témé.

³⁹ Me Jeso ba bìrí xu xu wèé ne khòè ne xg'ae-coa zi cgoa ntcóokagu, tsãa dcãan kg'ai koe. ⁴⁰ Ne xg'ae-coa zi 100 ne khòè ne di zi hěé, naka 50 ne khòè ne di zi hěéthěé cgoa ntcóó. ⁴¹ Me *èe* xu 5 xu péré xu

hěé naka x'aù tsara hěéthěé sée, a nqarikg'ai koe ghùì-kq'ai, a ts'ee-ts'eekg'ai i, a péréan khóá q'aa. A ba a xgaa-xgaase-kq'ao xu máa a, nxãasega xu gha khòè ne sama a ka. Me gataga x'aù tsara wèé ne khòè ne q'aa-q'aaa máá. ⁴² Ne kò wèéa ne ga tc'óó a ne a xg'ãã, ⁴³ xu xgaa-xgaase-kq'ao xu ě ncãa tc'óóa qauèan ka 12 xu q'ore xu péré-qàmàn hěé naka x'aù-qàmàn hěéthěé di xu tcãa, xu cg'oè.

⁴⁴ Eě kò péréan tc'óó xu di xg'ae-q'ooa ne kò 5,000 khama noo xu khòè xu u.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe náà qõð
(Mt 14:22-33; Jn 6:15-21)

⁴⁵ Me Jeso ba qháése Gam di xu xgaa-xgaase-kq'ao xu chùì, xu dxòrom q'oo koe tcãa, Gam ka xu gha tc'ãa a Betesaida koe qõð ka, Gam qanega qau a ko khòè ne qõða q'aakagu ka. ⁴⁶ Eēm ko x'áè nea xg'ara kam ko xàbì ba q'ábà qàò a síí còrè.

⁴⁷ Eēs ko cáím sa dqòa kam kò dxòro ba tshàam nqáè koe hàna, Me kò Gabá gómankg'ai koe cúíse hàna. ⁴⁸ Dxòro ba xu kò ko xháé-xháésase qõðkagu sam kò bóò, tc'ãá ba xu kò q'óá-kq'ama khama, kam kò q'uu-kq'ai-q'oo ka hàà cgae xu, tshàam tc'amkg'ai koe náà qõð a, qàea xu koem kò hãa a ko nqáé xu, ⁴⁹ igaba ěe xu kò bóò Me, Me tshàam tc'amkg'ai koe xóé a ko náà qõð, ka xu kò tc'ěea máá dcausoma Me e, ta tc'ěea hãa, a xu a kaisase q'au. ⁵⁰ Wèéa xu ga kò bóò Me khama, a xu a kaisase q'aea. Me gaa x'aè kaga kg'ui cgoa xu a máá: “Tíí Ra a, ke xao tóón tcáo! Táá q'áò guu,” témé. ⁵¹ Eēm ko dxòrom koe gaxu cgoa q'ábà kam kò tc'ãá ba téé. Xu kò kaisase area. ⁵² Pérén kaga xu kò q'ãa tama, i tcáóa xu ga qari-qarièa khama.

Jeso ba ko Genesarete koe tsàako ne khòè ne qǎèkagu

(Mt 14:34-36)

⁵³ Eẽ xu ko tshàa ba tchoaba ka xu kò Genesarete dim nqǒóm koe hàà, a xu a gaa koe gaxu dim dxòro ba tòó. ⁵⁴ Eẽ xu ko gaxu dim dxòrom koe tcg'oa, ka ne ko khòè ne kúúga Jeso ba bóòà q'áa. ⁵⁵ A ne a wèé x'áéan koe qgóéa te, a tshoa-tshoa a tcìi-khoean gaan di tcoàn koe xòóà hãase séèa úú, ãe ne ko kóm i ko máá hànám hãa témèè qgái koe. ⁵⁶ Me ãem ko nqǒó-coa zi koe hěé, naka x'áé xu koe hěé naka nqǒóm di c'ëe xòèan koe hěéthěé tcãà ka tsàako khòèan Gam koe séè a úúè, a síí gúú zi ko x'ámáguè qgái koe xòóè, a dtcàrà Me, kg'amaga ne gha Gam dim qgáím xgám-kg'am qgóó sa, ne kò wéèa ne ãe ko qgóó Me ne kg'òèkaguè.

7

Nqarim di x'áè-kg'áma ne kana khòèan di caua ne (Mt 15:1-9)

¹ Xu Farasai xu hěé naka Jerusalema koe kò guua hãa xu x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu c'ëe xu hěéthěé Jesom koe hààra xg'ae. ² Ka xu ko c'ëe xu xгаа-xгааase-kg'ao xu bóò, xu ko cg'uriga tshàuan cgoa tc'óó, xg'aa tshàu tamase. ³ (Farasai xu hěé naka wèé ne Juta ne hěéthěéa kò ncíi cauan tsgõosea ne di koe ga guu a xg'aa tshàu tama ne hãas cookg'ai koe tc'óó tama. ⁴ Eẽ ne kò x'ámágu dis qgáís koe guua hãa ne ne tshàua ne xg'aa tamas cookg'ai koe tc'óó tama. Gataga ne kò kái cauan c'ëe úúa hãa, kubian hěé naka suan hěé naka tc'óó cgoa di zi gàba zi [hěé naka tcoà xu] hěéthěé xg'aa di i.)

⁵ Xu nxãaska Farasai xu hěé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé Jeso ba tề a máá: “Dùús domka xu Tsari xu xгаа-xгааase-kg'ao xu gatá ka tsgõosea ne di cauan khama ma kg'õè tama, a ko cg'uriga tshàua xu cgoa péréan tc'õó?” témé.

⁶ Me Jeso ba xọa xu a máá: “Eěm kò ko Isaia ba porofita kam kò tseegukaga gaxao qãè khòean khama ko ma kúrúse xao ka porofita, ncēe i ma góásea hãa khama a ko máá:

‘Ncēe ne khòè ne ko kg'áma ne cgoa dqom̄ Te, igaba i tcáóa ne Tíi koe nqúu u.

⁷ Káa hùise ne ko dqom̄ Te,

a ko khòè ne di x'áèan xгаа-xгаа,’

témé khama. ⁸ Nqarim di x'áè-kg'áman xao kúrú tama a xao a khòean di cauan qgóóa qaria hãa,” tam méé.

⁹ A ba a birí xu a máá: “Nqarim di x'áè-kg'áman xao gha máaa xguì sa xao q'ana hãa, nxãasega xao gha gaxao di cauan di x'áèan qgóóa qari ka.

¹⁰ Moshe ba kò ncēeta mééa a máá: ‘Saò ba hěé naka saò sa hěéthěé tcom,’ a ba a kò gaia máá:

‘Dím wèém ẽe ko xõom ka kana xõos ka cg'ãèse kg'ui ba méém cg'õoè,’ témé, ¹¹ igaba ncēè khòem kò ko xõom ka kana xõos ka máá: ‘Eěr ga ko

hùì cgoa tsia sa, nxãa sa *Nqari bar nqòðakagua hãas máàku** si i *khamar ko hùia tsi ka tàèè*,’ témé ne xao ko *ncēe sa dtcòm*.

¹² Gaa koe guus ka xao guu me nakam xõò ba hěé naka xõò sa hěéthěé c'ēe gúu ga kúrúa máá tama. ¹³ Gaxao di cauan ncēe xao

---

* **7:11:** Gerika sa ko “korebane” dim kg'ui ba tséekagu, a sa a kháoka nxàe, dùu sam ko ncēm kg'ui ba méé sa: “ ‘korebane’ (ncēe sa ko máá ‘Nqarim tcg'òóa máàèa hãas máàku sa,’ téméè”)

kúrúa máásea hãa koe xao guu a Nqarim dim kg'ui ba kàà-hùikagua hãa. A xao a kò ãeta iim dàòm ka kái zi gúù zi kúrú,” tam *Jeso ba méé*.

*Gúù zi khòè ne ko kúrú ne cg'uriga zi
(Mt 15:10-20)*

¹⁴ A ba a khòè ne Gam koe gaicara tciia óá, a bìrí ne a máá: “Komsana Te tu wèéa tu ga, naka tua kómá q'ãa. ¹⁵ Khòèm ka tchàa koe hãa, a ko gam koe tcãà sa khòè ba cg'uri-cg'uri tama, igaba ãe ko khòèm koe guu a tcg'oa sa ko khòè ba cg'uri-cg'uris ga si i. ¹⁶ [Dìím wèém ãe tceean úúa hãa ba méém kóm,]” tam méé.

¹⁷ Eẽm ko Jeso ba khòè ne koe guu a ko nquum q'oo koe tcãà, ka xu ko Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu ães sere-seres ka tèè Me. ¹⁸ Me bìrí xu a máá: “Qanega xao gáé kómá q'ãa tama? Bòò tama xao gáé hãa? Dùús wèés ãe ko khòèm koe tchàa za guu a tcãà sa cg'uri-cg'uri me tite, ¹⁹ tcáóa ba koes tcãà tama, a ko ncãàa ba koe tcãà, a gatà ma nqáé khama,” témé. (Ncãeta mééan kam kòo Jeso ba wèé tc'õoa nea ts'ee-ts'eekg'aièa sa nxàe.)

²⁰ Me máá: “Eẽ khòèm *tcáó* koe ko guu a tcg'oa sa, gaas khòè ba ko cg'uri-cg'uris ga si i. ²¹ Igaba i ko q'oo koe, tcáós koe guu a cg'ãè tc'ëean hëé, xóé cgoakuan hëé, ts'ãàn hëé, cg'õokuan hëé, ²² cg'áràn hëé, cg'ãè zi cau zi hëé, kàa sa hëé, cèèan hëé, qgóóse tama sa hëé, cg'ãè tcgái cgoa bóòku sa hëé, zàróku sa hëé, tc'amaka bóòse sa hëé, naka cg'ãè tcáó sa hëéthëé tcg'oa khama. ²³ Wèé zi cg'ãè zi ncëe zia kò q'oo koe guu a tcg'oa a zi a ko khòè ba cg'uri-cg'uri,” tam méé.

*Khòès di dtcòma ne
(Mt 15:21-28)*

²⁴ Me Jeso ba gaa koem kò guu a tcg'oa ne Ture dim nqõóm koe síí. A gaa koem ko síí ka c'ëem nquum koe tcãà, a ba a kò tc'ëe tama c'ëe khòè gha *gaa koem hãa sa q'ãa sa*, igabam gha ma xài sa kò kàà si i.

²⁵ Kas ko kúúga khòès gas dis cóás kò cg'ãè tc'ëean ka tcãàèa hãa sa Jesom ka kóm, a sa a hàà a nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé. ²⁶ Khòès ãe sa kò Gerika si i, a sa a kò Sirofonike dim nqõóm koe ábàèa hãa. A sa a kò Jeso ba dtcàrà, dxãwa tc'ëea nem gha cóás koe tcg'òó sa. ²⁷ Me Jeso ba xọa si a máá: “Hààn ta kg'aia cóán tc'õókagu, qãè tama i hãa cóán di péréan gha séè a haghuan xaoa máàè sa ke,” témé.

²⁸ Igabas kò khòè sa xọa Me a máá: “Èè, X'aigaè, ãe tafolean ka nqãaka hàna hãa haghuan ga ko cóán di péré qàmàn tc'õó,” témé. ²⁹ Me Jeso ba bìrì si a máá: “Èèm xọam domka si gha qõò, saris cóás koe i dxãwa tc'ëean tcg'oara hãa khama,” témé. ³⁰ Si x'áéa sa koe dìbi a sa a síí sao-xg'ae, si cóáse sa tcoàm koe xõe i dxãwa tc'ëean tcg'oa cgae sia.

Jeso ba ko q'omase tcee dòmam khòè ba qãèkagu

³¹ Me Jeso ba Ture dim nqõóm koe gaicara guu a xgoaba a ba a síí Sitone dim nqõó ba gãá a tshàm Galilea dim koe síí, Dekapolise dim xg'aekum koe.

³² Ne kò khòèm ncëe kò q'omase tcee dòmà a kg'ui tama ba Gam koe úú, a ne a dtcàrà Me, síím gha tshàua ba gaam khòèm koe tòó sa. ³³ Me Jeso ba khòè ne xg'aeku koe cúía tciia tcg'òó me, a ba a síí gaam khòèm di tcee dòmàn koe tshàua ba tcãà a ba a tcg'ae a gaam khòèm di tàmàn qgóó. ³⁴ Me Jeso

ba nqarikg'ai koe ghùì-k'gai a ba a kaisase sònò, a bìrì me a máá: “Efata!”† témé (ncēeta i kò méèè ne i ko máá: “Xgobekg'amse,” témèè). ³⁵ I khòèm di tcee dòmàn xgobekg'amse, i tama ba ga gataga kgoarase, me qāèse kg'ui. ³⁶ Me Jeso ba khòè ne x'áè, táá ne gha cúí khòè ga bìrì i ka. Igabaga ne kò èem ko ma kúrú u khama noose Gam ka kg'ui.

³⁷ Ne kò khòè ne kaisase are a máá: “Wèè zi gùù zim qāèse kúrúa hãa, kg'ui taman gam kg'uikagua hãa, a èe kóm taman ga kómkagua hãa,” témé.

8

Jeso ba ko 4,000 ne khòè ne tc'õókagu (Mt 15:32-39)

¹ Eẽ xu cáím xu koes kò gaicara kaias xg'aes khòè ne di sa xg'aea, ka ne kò tc'õó ne gha gùù úú tama, Me Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tciia óá, a bìrì xu a máá: ² “Ncēe ne khòè ner ko thòò-xama máá, ncēeska ne nqoana cámán Tíí cgoa hãa khama, a tc'õó ne gha gùù ga úú tama. ³ Ncēè x'áéa ne koer kòo xàbà ne hãase dibikagu ne, ne ne gha dàòan q'oo koe qgaè-k'gai a cg'áé; c'èe-kg'áíá nea nqùù ka guua hãa khama,” tam méé. ⁴ Xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xqo Me a máá: “Ncēm tchàa-xgóóm koe nea gha ncēe ne khòè ne ntama ma péréan xg'ãà?” témé. ⁵ Me tèè xu a máá: “Nta noo péréan xao úúa?” témé. Xu máá: “7 xu péré xu u,” témé.

---

† **7:34:** Efata - Ncēm kg'ui ba Hebera dis kg'uis di me e.

⁶ Me *Jeso ba* xg'ae sa bìrì si góman-kg'ai koe ntcõó, Me gaxu péré xu 7 xu séè, a ba a Nqari ba qãè-tcaoa máá xg'ara a khõá q'aa xu, a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu máà xu, nxãasega xu gha khóè ne máà a ka. ⁷ Xu kò gataga thëé cg'orò x'aù-coan úúa, Me kò gataga Nqari ba qãè-tcaoa máá, a ba a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu máà xu, xu khóè ne máà xu. ⁸ Ne kò tc'õó a ne a xg'ãà, xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu ãe kò qaùan ka 7 zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe. ⁹ Gane ãe kò tc'õóa hãa nea kò 4,000 khama noo. Me kò qõòà q'aakagu ne, ¹⁰ a ba a gaa x'aè kaga dxòrom q'oo koe tcãà, Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa, a Dalamenuta dim xg'aekum koe qõò.

Farasai xu ko are-aresas x'ái sa qaa
(Mt 12:38-42; 16:1-4)

¹¹ Farasai xu kò *Jeso ba* hàà cgae, a tshoa-tshoa a ntcoeku cgoa Me, a xu a qgóó Me xu gha qgálan qaa ka *are-aresas* x'áis nqarikg'ai di sa qaa cgae Me. ¹² Me nxãaska kaisase sònò a kg'ui a máá: “Dùús domka sa ko ncëes qhàò sa *are-aresas* x'ái sa qaa? Tseegukar ko bìrì tu u a ko máá: Cuisagas ncëes qhàò sa cúim x'áis ga sa x'áièa hãa tite!” témé. ¹³ Me guu xu a dxòrom q'oo koe tcãà, a xgoaba a *tshàa ba* bàra, a tshàam di c'ëe xòèan za qõò.

Farasai xu hëé naka Herote ba hëéthëé xu dis péré gãè-gãe sa
(Mt 16:5-12)

¹⁴ Xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu péréan séè c'urúa hãa, a cúim péré ba dxòrom q'oo koe úúa hãa. ¹⁵ Me *Jeso ba* q'ãa-q'ãa xu a máá: “Q'ãa méé xao, naka kòresea hãa Farasai xu hëé naka Herotem di péré

gãé-gãean hěéthěé koe,” témé. ¹⁶ Xu nxãaska kg'ui cgoaku a máá: “Péré cgoa xae hàà tama,” témé.

¹⁷ Me Jeso ba tc'ěea xu q'oo koe hàna sa q'ana hãase bìrí xu a máá: “Dùús domka xao ko péréan xao úú tamasa ka kg'ui cgoakua máá? Qanega xao gáé bóà q'ãa tama kana kómá q'ãa tama? Tcáóa xao gáé tsóágase x'óó-x'ooèa? ¹⁸ Tcgáían xao úúa hãa ka xao gáé bóò tama, a tceean úúa hãa ka xao gáé kómí tama? Tc'ěe-tc'ěese tama xaoa? ¹⁹ Eěr kò ko 5 xu péré xu 5,000 ne khòè ne khõá q'aa máá, ka xaoa kò èe kò qaùà hãa péréan ka nta noo zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe?” témé. Xu xọa Me a máá: “12 zi q'ore zi i,” témé. ²⁰ *Me gaia máá:* “7 xu péré xu 4,000 ne khòè ner ko khõá q'aa máá xu, ka xaoa kò èe kò qaùà hãa péréan ka nta noo zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe?” témé. Xu xọa Me a máá: “7 zi q'ore zi i,” témé. ²¹ Me tềè xu a máá: “Kháé xaoa qanega kómá q'ãa tama?” témé.

Jeso ba ko Betesaida koe kàà tcgáím khòè ba bóòkagu

²² Ka xu kò Betesaida koe síí. Ne c'ěe ne khòè ne kàà tcgáím khòè ba Gam koe óága, a ne a dtcàrà Me, tshàua bam gha tòó cgae me ka. ²³ Me kò Jeso ba kàà tcgáím khòè ba x'õàa ba koe sée, a x'áém ka tchàa za tcg'oa cgoa me. A ba a ãem ko tcg'ae tcgáí mea xg'ara, ka tshàua ba tòó cgae me, a tềè me a máá: “C'ěe gùù ga tsi ko bóò?” témé. ²⁴ Me ghùì-kg'ai a ba a máá: “Eè, khòèa ner ko bóò, igaba i hìi zi khama ii a ko qõòà te,” témé. ²⁵ Me Jeso ba gaicara gaam tcgáí koe tshàua ba tòó, me qãèse bóò, i tcgáía ba qãè, me wèès gùù sa qãèse bóò. ²⁶ Me x'áéa ba

koe tsééa úú me a máá: “Táá x'áém q'oo koe tcãa guu,” témé.

Petere ba ko Jesom koe nxàese

(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

²⁷ Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu cgoa Kaesaream Filipim dim qgàim qàe koe hàna hãa xu x'áé-coa xu koe tcg'oa a síí.

Eẽ xu dàò q'oo koe hãa kam ko Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu tẽe a máá: “Khòè nea ko máá, dìí Raa témé?” témé. ²⁸ Xu xọa Me a máá: “Johane Tsi tcguù-tcguu-kg'ao Tsi i,' ta ne ko méé, ne ko c'ẽe ne máá: ‘Elija Tsi i,' témé, ne ko c'ẽe ne máá: ‘Porofiti xu ka c'ẽe Tsi i,' témé,” ta xu méé.

²⁹ Me gaicara tẽe xu a máá: “Kháé gaxaoa ko máá, dìí Raa?” témé. Me Petere xọa Me a máá: “Tsáá Tsia Krete Tsi i,” témé. ³⁰ Me Jeso ba qarika x'áè xu, táá xu gha cúí khòè ga Gam ka bìrí sa.

Jeso ba ko Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

³¹ Me nxãaska tshoa-tshoa a xгаа-xгаа, Khòèm dim Cóá ba gha kái zi gúù zi koe xgàrase sa, a gha khòè ne dì xu kaia xu hẽé, kaia xu peresiti xu hẽé, naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu ka hẽéthẽé bóòa xguè, a gha cg'òòè, a ba a gha nqoana cáman qãá q'oo koe x'ooan koe tẽe sa, tam méé. ³² Ncẽe sam kò kgoarasease kg'ui, me Petere séèa tcg'òó Me a tshoa-tshoa a dqàè Me. ³³ Igabam kò Jeso ba ãem ko ntcèè a ko Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu bóò ka Petere ba dqàè a máá: “Tíí koe tcg'oa, satanaè! Nqarim di zi gúù zi koe tsi tc'ẽea tsi tcãa tama, igaba tsi khòèan di zi gúù zi koe tcãa tc'ẽea ke,” témé.

³⁴ Kam ko kaias xg'aes khòè ne di sa hěé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hěéthěé Gam koe tciia óá, a bìrí ne a máá: “Ncěè c'ěem khòèm kò xùri Te kg'oana ne méém bóða xguise naka baa gam dim xgàu ba dcěé naka xùri Te. ³⁵ Dìím wèém ěe gam dis kg'òè sa qgóóa qari kg'oana hãa bas gha aaguse cgae, igaba dìím wèém ěe ko Tíí hěé naka qãè tchòàn hěéthěé domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè, ba gha hòò si khama. ³⁶ Dùúska ba gha khòè ba kháé k̄abisea mááè, ncěè wèém nqóó bam kòò hòò, a ba a gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne? ³⁷ Kana ba gha khòè ba gam dis kg'òès téé-q'oo koe dùútsa gùú sa tcg'òó a máá? ³⁸ Dìím wèém ěe ko Tíí hěé naka Tiri kg'uian hěéthěé sau-cgaeese ba, ncěes qhàòs cg'áràn hěé naka cg'ãèan hěéthěé dis koe, ba gha thěé Khòèm dim Cóm ka sau-cgaeeseè, ěem gha ko tcom-tcomsa xu moengele xu cgoa, Xòòm di x'ààn koe hãase hàà ne,” tam méé.

9

¹ Me bìrí xu a máá: “Tseegua ner ko bìrí xao o: Ncěe koe téé-těe ne ka c'ěea nea x'ooan xáma hãa tite, Nqarim di x'aia ne ne bóò, i qarian cgoa hàà tamas cookg'ai koe,” témé.

*Jesom di bóòse-q'ooa ne ko k̄abise a tãá
(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)*

² Jeso ba kò 6 cáman qãá q'oo koe Petere ba hěé naka Jakobo ba hěé naka Johane ba hěéthěé xu sée a gaxu cúí xu cgoa kaim xàbì ba q'ábà qaò; i kò gaa koe ga cookg'aia xu koe bóòse-q'ooa ba k̄abise a tãá. ³ Gam di qgáía ne kò k̄abise a tcãàkose q'úú, ncěe cúí khòè ga nqóómkg'ai koe qgáían xg'aà naka i q'úúa hãa titem q'úú ba. ⁴ Ka tsara kò kúúga Elija

ba hěe naka Moshe ba hěéthěe tsara gaa koe bóòse, a ko Jesom cgoa kg'ui. ⁵ Me Petere ba Jeso ba bìrí a máá: “X'aigaè, qāès gúù si i ncēe xae ncēe koe hāa sa. Ke hàà naka xae ngoana nquu-coa xu ncēe koe kúrú, nakam c'ēe ba Tsari, nakam c'ēe ba Moshem di, nakam c'ēe ba Elijam di,” témé. ⁶ C'úùam kò hāa dùú sam gha kg'ui sa, kaisase xu kò q'aea hāa khama.

⁷ Si kò túú-c'òò sa qàbia tcāà xu, me kò kg'ui ba túú-c'òòs q'oo koe guu a tcg'oa a máá: “Ncēe ba Tirim Cóa Me e, ncàma Raa ba, komsana Me,” témé.

⁸ Eě xu ko qháése ntcēè ka xu kò cúí khòè ga táá bóò, a Jesom cúím Gabá bóò.

⁹ Eě xu ko xàbìm koe xōa kam kò x'áè xu, táá xu gha ncāa xu ko bóòs gúù sa cúí khòè ga bìrí sa, qaneam Khòèm dim Cóa ba síí x'ooan koe tēe tamas còokg'ai koe. ¹⁰ Xu gaam kg'ui ba tcáóa xu koe tòóa mááse, a gaxu ka tēèku: x'ooan koe tēes ko dùú sa nxàe sa.

¹¹ Xu nxāaska tēè Me a máá: “Dùús domka xu ko x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu máá: ‘Elija ba méém kg'aia hàà’?” témé. ¹² Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Elija ba ko kg'aia hàà wèè zi gúù zi kg'ónò; ka i dùús domka góáèa hāa, Khòèm dim Cóa ba méém xgàrase, naka baà khòè ne ka xguè, ta ma ma? ¹³ Igabagar ko Elijam hààraa hāa sa bìrí xao o, ne kò wèès gúùs ēe ne kò tc'ēea hāa sa kúrú cgae me, ēe i kò ma gaam ka ma góásea hāa khamaga ma,” tam méé.

*Jeso ba ko dxāwa tc'ēean úúam cóá ba qāèkagu
(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43a)*

14 Eẽ xu ko xгаа-xгаase-kg'ao xu koe hàà, ka xu ko kias xg'ae sa bóò si nxàma-nxàma xua hãa, xu x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hãa a ko ntcoeku cgoa xu.

15 Si kò kúúga wèés xg'ae sa Jeso ba bóò, a sa a kiasase are, a qàròda síí cgae Me a síí tsgám Me.

16 Me kò tèè xu a máá: “Dùú sa xao ko ntcoeku cgoa ne?” témé.

17 Me xg'aes koe kò hãam khòèm c'èe ba xọa Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, tirim cóá bar Tsáá koe óágaraa, kg'uikagu me tamam dxãwa tc'èe bam úúa hãa khama. 18 Wèè x'aèan ãe i ko qarú cgae me ka i ko qáú me, me kg'ám-q'ooa ba koe xùbúan tcg'òó, a xõóa ba gào, a xgàruku. Ra ncãa Tsari xu xгаа-xгаase-kg'ao xu dtcàrà, xhàia xu gha guu u ka, igaba xu ko tààè,” témé.

19 Me Jeso ba xọa ne a máá: “Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhàò sa gáé ncèe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gatú cgoa hãa? Nta noose Ra gha qáò-tcaoa máá tu u? Oá me Tíí koe,” témé.

20 Ne ko cóá ba Gam koe óá. Eẽ i ko gaa dxãwa tc'èean Jeso ba bóò kaga i kò cóá ba qarika ntcãa-ntcãa, me gómankg'ai koe cg'áé a dìbi-dibise, i kg'ám-q'ooa ba koe xùbúan tcg'oa.

21 Me Jeso ba cóám ka xõò ba tèè a máá: “Nta noo x'aèan ba úúa a ko ncèeta hẽé?” témé. Me cóám ka xõò ba máá: “Cg'áé-q'ooa ba koe ga i guu a tshoa-tshoa mea hãa. 22 Kái-kg'aise ãe i kò ko tshoa-tshoa me ne i ko c'èean q'oo koe xaoa tcãa me naka tshàan q'oo koe hẽéthèé e, cg'õo me i gha ka, igaba ncèè c'èe gúù tsi ga kòò kúú ne méé tsi thõò-xama máá ta a naka hùi ta a!” témé.

23 Me Jeso ba bìrí me a máá: “A ncèè dtcòmà tsi kò hãa ne i wèé gúùan ga thamka a,” témé. 24 Kúúgam

ko cóám ka xõò ba q'au a máá: “Dtcòm ra ko, ke tiris káà dtcòm̄s koe hùì te!” témé.

²⁵ Eẽm ko Jeso ba xg'ae sa bóò si ko qàr̀òda síí cgae Me, kam ko cg'ãè tc'ëan dqàè a máá: “Tsáá tc'ëe tsi nqóbó a q'omasen tcee dòma tseè, dqàè tsir ko a ko máá, tcg'oa cgae me naka táá gaia gam koe tcãà guu!” témé. ²⁶ Ka i ko dxãwa tc'ëan q'au, a ãe i ko kaisase qgaè-qgae-kg'ai mea xg'ara ka tcg'oaragu me. Me kò cóá ba x'óóam khóem khama ii, ne kái ne khóè ne tc'ëea máá, x'óóam hãa, ta tc'ëea.

²⁷ Me Jeso ba tshàua ba koe qgóó a ghùì me, me tẽe a nqàr̀è ka téé.

²⁸ Eẽm ko nquum q'oo koe tcãà, ka xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu dxùukg'ai koe tẽè Me a máá: “Dùús domka xaea kò tààè, a xhàïagu u tama?” témé.

²⁹ Me Jeso ba xọa xu a máá: “Ncẽeta iia nea c'ëe gùù kaga tcg'òòèa hãa tite, igaba còr̀èan ka cúíga a,” témé.

*Jeso ba ko gaicara Gam dis x'ooos ka kg'ui
(Mt 17:22-23; Lk 9:43b-45)*

³⁰ Eẽm qgáim koe xu kò tcg'oa a Galilea dim nqõó ba tchoaba. Jeso ba kò c'ëe khóèan ga gha hàna xu hãa qgáian q'ãa sa tc'ëe tama, ³¹ Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xum kòo xгаа-xгаа khama, a ko bìrì xu a máá: “Khóem dim Cóá ba gha hàà khóè ne tshàu q'oo koe tcãàè, ne gha cg'õo Me, Me gha ãem cg'õòèa ka nqoana cáman qãá q'oo koe tẽe,” témé. ³² Igaba xu kò ãem ko méé sa táá kóma q'ãa, a xu a kòo gataga thée tẽea ba q'áò.

*Dù ba kaia?
(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)*

³³ Xu kò Kaperenaume dim nqõóm koe síí. Me ãe xu nquum q'oo koe hãa ka tẽe xu a máá: “Dùú sa xao ncãa ko dàòm q'oo koe ntcoekua máá?” témé.

³⁴ Igaba xu kò nqoo, ncãa xu dàòm q'oo koe kg'ui cgoaku diína kaia hãas ka khama.

³⁵ Me ntcõó a ba a 12 xu tciiia xg'ae a birí xu a máá: “Ncẽe c'ẽem khóem kò tc'ãà di ba ii kg'oana hãa, ne méem wèe ne ka kháóka ka dis téé-q'oos di ba ii, naka qãà ba ii,” témé.

³⁶ A ba a cg'árém cóá ba sèe a xg'aekua xu koe tòó, a sèe a tchàma me, a birí xu a máá: ³⁷ “Dìím wèem ãe ko ncẽeta iim cóá ba Tiri cg'õèan koe qãèse hààkagu ba ko Tíí tc'áróga qãèse hààkagu; me diím wèem ãe ko Tíí qãèse hààkagu Te ba, Tíí qãèse hààkagu Te tama, igabam ko Gam ãe tséé Tea hãa ba qãèse hààkagu,” témé.

Eẽ gaxae cgoa ntcoeku tama ba gaxae ka c'ẽe me
e

(Lk 9:49-50)

³⁸ Me Johane ba birí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, c'ẽem khóe ba xae kò bóò, me ko Tsari cg'õèan cgoa dxãwa tc'ẽean xhàigu, xae kò sixae ka c'ẽem tama me e domka gatà hẽéan cara me,” témé.

³⁹ Igabam kò Jeso ba máá: “Táá cara me guu. C'ẽem khóem ãe ko Tíí cg'õè cgoa kaias tséé sa kúrú ba qháése kabise naka Tíí ka cg'ãèse kg'uia hãa tite ke, ⁴⁰ ãe gaxae cgoa ntcoeku tama ba gaxae xòe koe hàna khama. ⁴¹ Tseeguan kagar ko birí xao o a ko máá: Dìím wèem ãe ko Tiri cg'õèan domka qgàisa tshàan dis kubi sa máà xao o, Krestem di xao o domka ba gha tseeguan kaga Gam di surutan hòò,” témé.

*Chìbi kùrúraguku sa
(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)*

⁴² “Dìim wèém ãe ko nc̄ee ne cg'aré ne nc̄ee ko Tíi koe dtcòm ne ka c'ãe ba chìbian kùrúragum ka i gha qãè ii, gáí cgoa dis nx̄ás kaias kòo qg'áóa ba koe qáéa tòóè, me kaim tshàm q'oo koe xaoa tcãè ne.

⁴³ “A nc̄èè tsarim tshàum kòo chìbi kùrúragu tsi ne, q'ãea tcg'òo me. Qãèa i máá tsia, nq̄ara tshàu tsi gha a kg'òès koe tcãa sa, cam x'òà tsi gha a chõò tamas c'ees dx̄awam dis q'oo koe tcãan ka ke. ⁴⁴ * ”

⁴⁵ “A nc̄èè nq̄arèa tsi kòo chìbian kùrúragu tsi ne, q'ãea tcg'òo o. Qãèa i gha máá tsia, cúí c'òá tsi gha a kg'òès koe tcãa sa, cam c'òá a chõò tamas c'ees dx̄awam dis q'oo koe tcãan ka ke. ⁴⁶ † ”

⁴⁷ “A nc̄èè tsarim tcgáim kòo chìbian kùrúragu tsi ne, hõbèa tcg'òo me. Cúí tcgáí a Nq̄arim di x'aian koe tcãa sa qãè si i, cam tcgáí a chõò tamas c'ees dx̄awam dis q'oo koe tcãan ka ke, ⁴⁸ nc̄ee *gaa koe hana ne di nx̄aian* x'óó tama koe, c'eem ts'iri tamam koe.

⁴⁹ “Wèém khòè ba gha c'eean cgoa tsãubereè, si gha wèés dàòa-mááku sa tãbean cgoa tsãubereè. ⁵⁰ Tãbea ne qãè e, igaba gaan di tsau-q'ooan kòo káà, ne i gha gaicara ntama ma kùrúè a tsau? Gatu xg'aeku koe méé tu tãbean khama ii, naka tua tòókuan úúa hãase c'ãe ne cgoa x'ãè,” tam méé.

Jeso ba Jutea koe (10)

---

* **9:44:** C'ãe zi tcgãya zi Gerika di zi nc̄ee xùri ko kg'uian úúa: “nc̄ee gaa koe hana ne di nx̄aian x'óó tama koe, c'eem ts'iri tamam koe” (48 dim xg'aeku ba bòò thèé). † **9:46:** 44 dim xg'aeku ba bòò

10

Aagukus khòè khara di sa (Mt 19:1-12; Lk 16:18)

¹ Me kò Jeso ba gaa koem ko guu ka Jutea dim xg'aekum koe síí, a Jorotane dim tshàa ba tchòaba, zi kò khòè ne di zi xg'ae zi gaicara xg'ae cgoa Me, Me caua ba a kò ii khama gaicara xгаа-xгаа ne.

² Xu kò Farasai xu hàà cgae Me, a xu a kúrúa xu kòo bóò Me khama tèè Me a máá: “A x'àèan koe ia kgoaraèa khòèm gha gam dis khòè sa aagu sa?” témé.

³ Me Jeso ba tèèm cgoa xoa xu a máá: “Moshe ba kò ntama ma x'àè xao o?” témé. ⁴ Xu máá: “Moshe ba xg'ao khòè ba kgoara máá aagukuan dis tçgâya sam gha góá, a *gam dis khòè sa aagu sa,*” témé.

⁵ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Gaxao di qari tcúúan domkam kò Moshe ba ncēm x'àè ba góá máá xao o. ⁶ Igabam xg'ao Nqari ba nqõóm ko tshoa-tshoase koe ga guu a khòè ba hēé naka khòè sa hēéthēé kúrú. ⁷ Gaa domkagam gha khòè ba xõò ba hēé naka xõò sa hēéthēé khara guu, a ba a gha gam dis khòès koe tc'àmàse, ⁸ khara gha nxãaska èe khara càmm khara cúím tc'áró ba kúrú, a gaicara càmm ii tite, igaba khara gha cúím tc'áró ba ii. ⁹ Gaa domka méés ãem Nqari ba xg'ae-xg'aeèa hãa sa táá cúí khòè kaga q'aa-q'aaè guu,” tam méé.

¹⁰ Eẽ xu Gam cgoa nquum q'oo koe hãa ka xu ko xгаа-xгааase-kg'ao xu gaicara ncēs gúús ka Jeso ba tèè. ¹¹ Me kò bìrí xu a máá: “Díím wèém ãe ko gam dis khòè sa aagu, a ko c'ēs khòè sa sèè ba ko cg'áràn kúrú, ¹² a ncèè gaas igabas kòo gas dim khòè ba aagu, a ko c'ēm khòè ba sèè nes ko cg'áràn kúrú,” témé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'eekg'ai
(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

¹³ Ne kò khòe ne cóán Gam koe óá, tshàua bam gha tòó cgae e ka, xu kò Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu dqàè ne.

¹⁴ Igaba ãem ko Jeso ba ãe sa bóò kam kò kaisase xgóà, a bìrí xu a máá: “Cóán guu naka i Tíí koe hàà. Táá xgáè-kg'am m guu, Nqarim di x'aia nea gatà ii ne di i ke. ¹⁵ Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Dìím wèém ãe Nqarim di x'aian, cóán ko ma sèè e khama ma sèè e tama ba cuiskaga gaan koe tcana hãa tite,” témé. ¹⁶ A ba a nxãaska gaa cóán sèè a tchàma, a tshàua ba tòó cgae e, a ts'ee-ts'eekg'ai i.

Qguàm khòè ba
(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

¹⁷ Eẽm ko Jeso ba xgoaba a ko dàò ba koe qđò, kam kò khòè ba qàròà síí cgae Me, a síí cookg'aia ba koe qhòm tsi qúrùà ntcõó, a tẽè Me a máá: “Qãè Tsi xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, nta ra gha hẽè a nxãasega chõò tamas kg'õè sa hòò?” témé. ¹⁸ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Dùúska tsi ko qãè tsi khòè Tseè ta ma tcii Tea máá? Cúí khòè qãè ga káà a, igaba Nqarim cúí Me e. ¹⁹ X'áèan tsi q'ana hãa: Táá cg'õo guu, táá cg'áràn kúrú guu, táá ts'ãà guu, táá tshúù-ntcõan nxàe guu, táá kàan cgoa gúùan sèèa mááse guu, saò ba hẽè naka saò sa hẽéthẽè tcom, ta ko mée e,” tam méé. ²⁰ Me bìrí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, ncẽe zi gúù zir ncíisega tshoa-tshoa a cóár ii koe ga ko kúrú,” témé. ²¹ Me kò Jeso ba ãem ko bóò me ka ncàm me, a bìrí me a máá: “Cúís gúù sa tsi ko tcào. Qđò naka tsia síí wèés gúùs ãe tsi úúa hãa sa x'amágu, naka tsia ãe dxàua hãa ne khòè ne máà,

naka tsia gha nxãasega nqarikg'ai koe qguù sa úúa hãa, naka hàà xùri Te,” témé. ²² Me kò ncëes gúùs ka tshúù-tcaokaguè, a kò tshúù-tcaoa hãase qõò, kái zi gúù zim kò q'õò hãa khama.

²³ Me kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kг'ao xu ntcáà a ba a máá: “Tsóágase i gáé gha qaria, gane ãe qguúa hãa ne khóè ne gha Nqarim di x'aian koe tcãa sa,” témé.

²⁴ Xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kг'ao xu Gam di kg'uian ka kaisase area.

Igabam kò Jeso ba gaia birí xu a máá: “Cóá xaoè, tsóágase i gáé qaria Nqarim di x'aian koe tcãa sa. ²⁵ Kameles ga dqààm tçgái di kòman koe tcãa sa thamka si i, qguúam khóèm gha Nqarim di x'aian koe tcãas ka,” tam méé.

²⁶ Xгаа-xgaase-kг'ao xu kò kaisase are, a xu a tõe Me a máá: “Kháé ba gha nxãaska dií ba kgoaraè?” témé.

²⁷ Me Jeso ba bóò xu a máá: “Khóèa ne ko tààè, igabam Nqari ba tààè tama, wèè gúua ne Nqarim koe subu u khama,” témé.

²⁸ Me nxãaska Petere ba tshoa-tshoa a birí Me a máá: “Bóò, wèé gúuan ga xae guua hãa a ko xùri Tsi,” témé.

²⁹ Me Jeso ba máá: “Tseegua ner ko birí xao o a ko máá: Wèém khóèm ãe gha Tíi hëé naka Tiri qãè tchõàn hëéthëé domka x'áéa ba guu, kana káíkhoea ba, kana qõea ba, kana xõò sa, kana xõò ba, kana cóáa ba, kana xháràa ba ga igaba, ³⁰ nxãa ba gha 100 q'oro noose hòò o: x'áéan ga hëé, naka káíkhoea ba ga hëé, naka qõea ba ga hëé, naka dxàè xõòa ba ga hëé, naka cóáa ba ga hëé, naka xhàràan ga hëé, naka xgàrakuan ga hëéthëé e, ncëeta hãa

x'aèan kaga, a gataga hààko x'aèan ka chòò tamas kg'òè sa hòò. ³¹ Igaba ãe kái ne còoka hàna nea gha kháóka di ne ii, ne gha ãe kháóka hãa ne còoka di ne ii,” tam méé.

*Jeso ba ko nqoana dis ka Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)*

³² Xu kò dàòm q'oo koe hãa a ko Jerusalema koe qõò, Me Jeso ba tc'ãà-cookg'ai xua, xu kò xгаа-xгааase-kg'ao xu kaisase area hãa, ne kò ãe ko xùri Me ne q'aea hãa. Me kò gaicara 12 xu xгаа-xгааase-kg'ao xu séèa tcg'òó, a tshoa-tshoa a dùútsa gúùs gha hàà kúrúse cgae Me sa bìrí xu ³³ a máá: “Bòò, Jerusalema koe xae ko qõò, Me gha Khòèm dim Cóá ba kaia xu peresiti xu hěé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé tshàu q'oo koe tcãàè. Xu gha x'oos koe chibi-chibi Me, a gha tãá zi qhàò zi di ne tshàu q'oo koe tcãà Me, ³⁴ a ncõi Me, a kg'ám tsharàn cgoá tcg'ae cgae Me, a qoa Me, a cg'õo Me. Igabam gha nqoana dim cáám ka x'ooan koe tẽe,” tam méé.

*Jakoboa tsara Johanea tsara dis dtcàrà sa
(Mt 20:20-28)*

³⁵ Tsara kò nxãaska Jakobo ba hěé naka Johane ba hěéthěé tsara síí cgae Me, ncěe kò Sebetem ka cóáse ii tsara, a bìrí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, wèés gúùs ãe tsam ko Tsáá koe tc'òà sa méé Tsi kúrúá máá tsam m sa tsam ko tc'ěe,” témé. ³⁶ Me bìrí tsara a a máá: “Dùú sa ra gha kúrúá máá tsao o sa tsao ko tc'ěe?” témé. ³⁷ Tsara máá: “Kúrúá Tsi gha máá tsam sa ncěe si i: Tsari x'áàn koe méé Tsi kgoara máá tsam m nakam c'ěe ba Tsarim x'òàm kg'áòm xòè za ntcõó nakam c'ěe ba dxàes

x'õàs xòè za ntcõó,” témé. ³⁸ Igabam kò Jeso ba bìrí tsara a a máá: “Dùú sa tsao ko dtcàrà sa tsao c'ùùà hãa! Kgoana tsaoa gha a kubis Tíí ko kg'áà q'oos koe kg'áà kana tsaoa gha ncēer tcguù-tcguuèa hãas tcguù-tcguuku cgoa tcguù-tcguuè?” témé. ³⁹ Tsara máá: “Kgoana tsam gha a gatá hēé,” témé. Me Jeso ba bìrí tsara a, a máá: “Kubis ēer ko kg'áà q'oos koe tsao gha kg'áà, a tcguù-tcguukus ēer gha ko tcguù-tcguuès cgoa tcguù-tcguuè, ⁴⁰ igabaga ncēe kg'áo x'õàa Te xòè za ntcõó sa hēé, naka dxàe x'õàa Te xòè za ntcõó sa hēéthēér Tíí kgoara máá tama, igaba i nxāan ēe i kg'ónòa máàèa hãa ne di i,” tam méé.

⁴¹ Eē xu ko c'ēe xu 10 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ncēe sa kóm ka xu ko tshoa-tshoa a kaisase Jakoboa tsara Johanea tsara xgòà cgae. ⁴² Me Jeso ba Gam koe tciia óá xu a bìrí xu a máá: “Q'ana xao hãa, ēe tãá zi qhàò zi koe koma x'aiga ii xu ko gaxu di qarian gane koe tséékagu sa, xu ko gane di xu tc'ãà-cookg'ai xu gaxu di qarian gane koe x'ái sa. ⁴³ Igaba méé i gaxao koe táá gatà ii guu, igaba ēe ga gaxao ka kaia hãa ba méém gaxao dim tséé-kg'ao ba ii, ⁴⁴ nakam diím wèém ēe gha gaxao ka tc'ãà-tc'ãase ba wèém khóèm dim qãà ba ii. ⁴⁵ Khóèm dim Cóa ba hààraa, hààm gha tsééa máàè ka tamase, igabam hààraa, hààm gha *khòè ne* tsééa máá ka khama, a ba a hààraa, kg'õèa bam gha hàà *khòè ne* máá ka, kái ne khòè ne di chibia nem gha x'ámá tcg'óó di iise,” tam méé.

*Jeso ba ko kàà tcgáím Baretimaio ba qãèkagu
(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)*

46 Xu kò Jeriko koe hàà. Eẽm ko Jeso ba Jeriko koe tcg'oa, Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu cgoa hẽe naka kái ne khòe ne cgoa hẽethẽe e, kam ko káà tcgáim dtcàrà-kg'aom Baretimaiom, Timaiom ka cóase ba dàòm qàe koe ntcõóa-ntcõe. 47 Eẽm ko kóm Jesom Nasareta di Me e sa kam ko tshoa-tshoa a q'au a máá: “Jesoè, Dafitem ka tsgõose-coa Tseè, thõò-xama máá te,” témé. 48 Ne kái ne dqàe me a máá, nqoo méém témé, igabam ko kaisase q'au a máá: “Dafitem ka cóase Tseè, thõò-xama máá te,” témé. 49 Me Jeso ba téé a ba a máá: “Tcii me,” témé. Ne ãe káà tcgáim khòe ba tcii, a birí me a máá: “Tòón tcáo naka tsia tẽe, tcii tsim ko ke,” témé. 50 Me gaam khòe ba gam ðim kòà ba ncemeagu, a ba a nxàla tẽe a Jesom koe síí. 51 Me Jeso ba tẽe me a máá: “Dùú sar gha kúrúá máá tsi sa tsi ko tc'ẽe?” témé. Me káà tcgáim khòe ba birí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, bóòr gha sar ko tc'ẽe,” témé. 52 Me Jeso ba birí me a máá: “Qõò, tsari dtcòma nea qãèkagu tsia hãa ke,” témé. Me kò kúúga bóò, a xùri Me.

Jeso ba Jerusalema koe (11–13)

11

Jeso ba ko Jerusalema koe tcãà
(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

1 Eẽ ne ko Jerusalema koe hẽe naka Betefage koe hẽe naka Betania koe hẽethẽe cúu, Olife ðim xàbim koe, kam kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu ka cam tsara tsééa tcg'òó, 2 a birí tsara a, a máá: “Gatsao cgoa q'óá-kg'amkua hãam x'áém koe tsao qõò. Eẽ tsao ko tcãà ne tsao gha qanega cúí

khòe kaga qábìe ta ga hãam donghi-coa ba hòe me qáésea tõe; kgoara naka Tíi koe óága me. ³ A ncěe c'ěe khòe kòe tõe tsao o, dùúska tsao ko ncěeta hěe sa ne mée tsao birí i naka máá: 'X'aiga ba ko qaa me, a ba a gha kúúga kabi me,' témé."

⁴ Tsara qõò a síi donghi-coa ba sao-xg'ae, me xhàrom-kg'ám ka tchàa koe qáea tòòea, tsara kgoara me. ⁵ Ne kò c'ěe ne khòe ne gaa koe kò téetõe ne tõe tsara a, a máá: "Dùú sa tsao ko kúrú, a ko donghi-coa ba kgoara máá?" témé. ⁶ Tsara kò ãem ko ma Jeso ba ma birí tsara a khamaga ma birí ne, ne guu tsara a, tsara qõò. ⁷ A tsara a donghi-coa ba Jesom koe óá, a tsara a kò gatsara di qgáian gam koe tcee, Me qábì me. ⁸ Ne kò kái ne khòe ne gane di qgáian dàòm q'oo koe khàrà, ne c'ěe ne hian di nxãán khõá a khàrà. ⁹ Eẽ kòe cookg'aia ba koe qõò ne hěe naka kháóa ba koe kòe xùri Me ne hěéthěea kò q'au a máá:

"Hosana!

Ts'ee-ts'ee'g'aiè méém

ẽe ko X'aigam *Nqarim* di cg'õèan cgoa hàà ba.

¹⁰ Ts'ee-ts'ee'g'aiè méé i x'aian

gatá ka xõòm Dafitem di i, ncěe kò hàà a,

Hosana, ẽe kaisase tc'amaka hàna ba!"

témé.

¹¹ Me kò Jerusalema koe tcãà, a tempelem koe síi, a ãem kò caate a wèe zi gúù zi bóò ka, nxãakamaga i kò dqòara hãa khamam *Gam di xu 12* xu cgoa xgoaba a Betania koe qõò.

Jeso ba ko faia dis hii sa cgúí

(Mt 21:18-19)

¹² Q'uu dim cámi ka, ẽe xu Betania koe guua hãa kam kò xàbàa hãa. ¹³ Khamam kò nqúù ka hãa a

faia dis hìi sa bóò, si toàràn úúá, kam ko síi cgae si, síim gha c'ěe gúù ga hòò cgae si ka. Eēm ko hàà cgae si kam kò cúí gúù ga táá hòò, igaba toàran cúí ga a, faia di zi hìi zi gha tc'õoan kúrúm x'aèm tama me e kò ii khama. ¹⁴ Kam kò gaas ka máá: “Táá méé i cúí khòè ga gaicara chõò tamase, sáá koe tc'õoan tc'õó guu,” témé. Xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu kóm Me.

Jeso ba ko tempele ba q'ano-q'ano
(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹⁵ Xu ko Jerusalema koe hàà tcãà, Me kò Jeso ba tempelem q'oo koe tcãà a tshoa-tshoa a khòè ne ěe hãa a ko x'ámágu ne hěé naka ěe ko hàà x'ámá ne hěéthěé xhàiaagu, a ba a marin ko xg'áma q'aa ne di tafolean hěé naka ntcõó-q'ooan ěe ko tcíbian x'ámágu ne di hěéthěé xùbuku cgoa. ¹⁶ A kò cúí khòè ga táá kgoara máá i c'ěe gúù cgoa ga tempelem q'oo koe nqáé. ¹⁷ Me kò khòè ne xгаа-xгаа, a bìrí ne a máá: “Góáse tama i gáé hãa naka máá:

‘Tirim nquu ba gha
wèé zi qhàò zi òim còrè-nquu ba
ta ma tciie’
téméè tama?

Igaba tu gatu ts'ãà-kg'ao ne di x'ãè-q'ooan kúrú mea!” tam méé. ¹⁸ Xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé gaas gúù sa kóm, ka xu kò cg'õo Me xu gham dàò ba qaa; bèè Me xu kò ko khama, wèés xg'aes khòè ne di sa kò Gam di xгаа-xgaan ka area hãa khama.

¹⁹ Eě i ko dqòa ka xu kò *Jeso ba hěé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hěéthěé x'áé-dxoom koe tcg'oa.*

Faia dis hìis nq̄aia sa
(Mt 21:20-22)

²⁰ Eẽ xu ko ntcùúkg'ai cgoa nq̄áé ka xu ko faia dis hìis q̄àe koe nq̄áé, a bód si si t̄obeá sa cgoa ga c'òòá hãa. ²¹ Petere ba kò tc'ēe-tc'ēese a birí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tsee, bóò! Faia dis hìis ncēe Tsi ncãa ko cgúí sa ncãa nq̄ai,” témé.

²² Me Jeso ba x̄oa xu a máá: “Nq̄arim koe méé xao dtcòm̄an úú. ²³ Tseegukagar ko birí xao o: Dìim wèem ēe ko ncēm̄ nx̄áà xàbì ba birí a máá: ‘Tēe naka tsh̄am q'oo koe x̄aoa tcãàè,’ témé, a tcáóa ba q'oo koe káise tc'ēe-tc'ēese tama, igaba ko dtcòm̄, ēem nx̄àea hãas gha kúrúse sa, nx̄ãam ka i gha hàà kúrúse. ²⁴ Gaa domkar ko birí xao o a ko máá: Dùús wèes ēe xao ko còrèan cgoa dtcàràs ka méé xao nx̄ãakamaga xao mááè sia hãa sa dtcòm̄, nx̄ãaskas gha gaxao koe kúrúse. ²⁵ Gataga méé xao wèè x'aèan ēe xao téé ko còrè ka qgóóa mááku, c'ēe gúú xao kò gaxao ka c'ēean cgoa úúa hãa ne, nakam gha nx̄ãasega gaxao ka Xòòm̄ ncēe nq̄arikg'ai koe hãa ba chìbia xao qgóóa máá xao o. ²⁶ [Igaba ncèè qgóóa mááku tama xao kò hãa nem cuiskaga gaxao ka Xòòm̄ nq̄arikg'ai koe hãa ba chìbia xao qgóóa máá xaoa hãa tite,]” tam méé.

Jesom di qarian dis tēè sa
(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

²⁷ Xu gaicara Jerusalema koe hàà. Eẽm ko Jeso ba tempelem q'oo koe tcãà, ka xu kò kaia xu peresiti xu h̄éé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu h̄éé, naka *khóè ne di xu* kaia xu h̄ééth̄éé hàà cgae Me. ²⁸ A tēè Me a máá: “Ndaka qari cgoa Tsi ko ncēe zi gúú zi kúrú kana ia dìin qarian máà Tsia hãa Tsi ko ncēe zi gúú zi kúrú?” témé.

²⁹ Me Jeso ba x̄o xa xu a máá: “Cúis gúù sar gha t̄èe xao o. X̄o Te méé xao, nakar gha nx̄ãasega bìrí xao o, ndaka qarian cgoar ko nc̄e zi gúù zi kúrú sa. ³⁰ Johanem dis tcguù-tcguukus ka bìrí Te: nqarikg'ai koe sa kò guua h̄ã, kana sa kò khóèan koe guua h̄ã? X̄o Te,” t̄émé.

³¹ Xu kò gaxu ka c'èea xu cgoa xóé a t̄èeku a máá: “‘Nqarikg'ai koe e,’ ta xae kò ko méé, nem gha nx̄ãaska t̄èe xae e a máá: ‘Kháé xao nx̄ãaska dùús domka dtcòm me tama?’ t̄émé. ³² Igaba xae gha máá: ‘Khóèan koe e,’ t̄émé - Khóè ne xu kò ko bèe, Johane ba tseegu dim porofiti me e sa ne kò wèe ne khóè ne q'ana h̄ã khama.” ³³ Xu kò nx̄ãaska Jeso ba x̄o a máá: “C'úua xae h̄ã,” t̄émé.

Me kò Jeso ba x̄o xa xu a máá: “Tíí igabar bìrí xao o tite, ndaka qarian cgoar ko nc̄e zi gúù zi kúrú sa,” t̄émé.

12

*Chõó-kg'oman di xu xhàrà-kg'ao xu dis sere-sere sa
(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)*

¹ Me kò tshoa-tshoa a sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne a máá: “C'èem khóè ba kò kg'om xhàrà ba xhàràa, a ba a kò xhàro ba gaam koe kúrúa nx̄ama-nx̄ama, a ba a ḡóéan ko kúrúem h̄áé ba h̄èe naka tc'amaka q̄óm nquu ba h̄èéth̄éé gaa koe tshào. A ba a c'èe xu xhàrà-kg'ao xu cgòbè me, a c'èem nq̄óm koe q̄ò.

² “Èem ko tcuàan dim x'aè ba hàà kam ko q̄à ba xhàrà-kg'ao xu koe tsééa úú, nx̄ãasegam gha síí kg'om xhàrà di tc'õoan c'èe sèè cgae xu ka. ³ Xu kò sèè a xg'ám me, a kàà gúùse tsééa kabi me.

4 “Me gaia c'ëem qãà ba tsééa úú cgae xu, xu síí tcúúa ba koe thòò-thõo me, a sau-saugase qgóó me.

5 “Me kò c'ëe ba tsééa úú, xu nxãa ba cg'õo. A xu a c'ëe xu kái xu kaga gataga hëé, c'ëe xu xu kò xg'ámí, a c'ëe xu cg'õo.

6 “Cúím cóám kaisasem kò ncàmà hãa bam kò úúa, a ba a kò gaam gabá tsééa úú cgae xu, a bìrìse a máá: ‘Tirim cóá ba xu gha tcom a qgóóse,’ témé. 7 Igaba xu kò ãe xu xhàrà-kg'ao xu bìríku a máá: ‘Ncëe ba gúù zi ka q'õðsem ga me e, ke hààn xae cg'õo me, naka zi gha gúù zi gaxae di ii,’ témé. 8 Xu kò sèè a cg'õo me, a kg'om xhàrà ka tchàa koe xaoa tcg'òó me,” tam méé.

9 *Me nxãaska Jeso ba tèè xu a máá:* “Kháé ba gha nxãaska kg'om xhàrà ka q'õðse ba hàà dùú sa kúrú?” *témé, a ba a máá:* “Eë xu xhàrà-kg'ao xum gha hàà cg'õo, a ba a gha xhàrà ba c'ëe xu xhàrà-kg'ao xu máà. 10 Qanega xao gáé ncëes Tcgãyas *Nqarim* di sa nxará tama, ncëe ko máá: ‘Nxõás ãe kò tshào-kg'ao xu ka bóòà xguìèa hãa sa, kaisase cgáés nxõá sa kúrú hãa.

11 Ncëea X'aigam *Nqarim* ma kúrú hãa ga a, si ncëe sa tcgái-q'ooa ta koe t'õè si i,’ ” témé.

12 Ka xu ko qáé Me kg'oana, igaba xu kò xg'ae sa bèe, ães sere-seres kam kòo gaxua nxàe xu sa xu kò q'ana hãa khama, xu kò guu Me a qõò.

*Kaesaram koe suruta ne
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)*

13 Ka xu ko nxãaska kháóka c'ëe xu Farasai xu hëé naka c'ëe xu Herotem di xu xùri-kg'ao xu hëéthëé Gam koe tsééa úú, nxãasega xu gha síí kg'uim ko zi gúù zi cgoa qgóó Me ka. 14 Xu hàà a bìrí Me a

máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, q'ana xae hãa tseegu di Tsi khòè Tsi i sa, a c'èe khòè cgoa ga tchõa úú tama, khòèan di téé-q'ooan Tsi ngábé tama khama. Igaba Tsi ko Nqarim dim kg'ui ba tseeguse xгаа-xгаа. Ka i gáé kgoara máàèa hãa *Roma ne dim x'aigam* Kaesara ba méém surutaè sa, kana méém táá surutaè saa? Suruta méé ta kana méé ta táá suruta saà?” témé.

¹⁵ Igabam kò Jeso ba gaxu dis kàa sa q'ana hãase bìrí xu a máá: “Dùús domka xao ko kúrúa bóò Tea máá? C'èem qano mari ba xao máà Te nakar bóò,” témé. ¹⁶ Xu mari ba máà Me, Me bìrí xu a máá: “Dìín dis tcúú sa ncèe sa, naka gatàa dìín cg'òèa ncèe e?” témé. Xu máá: “Kaesaram di si i,” témé.

¹⁷ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Eè Kaesaram di ii sa Kaesara ba máà, naka èe Nqarim di ii sa Nqari ba máà,” témé. Xu kò kaisase are Me.

*X'ooan koe tées qãá q'oo koe séèku sa
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)*

¹⁸ Xu kò Saduke xu, ncèe kò ko máá, x'ooan koe tée sa káà si i, témé xu hàà cgae Me, a hàà tèè Me, a máá: ¹⁹ “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, Moshe ba xg'ao x'àèan koe góá a máá, ncèè khòèm kò káà cóáse khòè sa x'óóa guu, ne méém gam ka qõese ba èes dxàe-ntcõa sa sèè, naka baà gam ka káímkhoe ba cóán àbà máá. ²⁰ Xu kò 7 xu khòè qõeku xu hàna. Me kò kg'áíaka di ba khòè sa sèè a cóán úú tamase x'óó. ²¹ Me kò cam di ba gaas dxàe-ntcõa sa sèè, a gataga cóán úú tamase x'óó. I kò nqoana dim ka gataga cúí ga thèé ii. ²² Xu kò wèéa xu èe 7 xu ga cóá úú tamase x'óó. Si kò khòès ga sa thèé kháóka x'óó. ²³ Eè i ko x'ooan koe téeè ka sa gha gaxu ka

ndakam di saà? Ncêe wèéa xu 7 xu xg'ao sée sia hãa ka?” ta xu ma tõe Me.

²⁴ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Dùús domka xao tsaa hãa? *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko méé sa hée naka Nqarim di qarian héeéthée xao c'úua hãa domkaa?

²⁵ Eẽ ne ko khòe ne x'ooan koe tõe ka ne séea hãa tite, a ne a séekuan kgoara mááèa hãa tite, igaba ne gha nqarikg'ai di moengelean khama ii. ²⁶ A eẽ x'óóa hãa ne ko x'ooan koe ghùies ka xao gáé qanega Moshem dis Tcgãyas koe nxará ta ga hãa, hìis di tchõàn dim xg'aekum koem kò Nqari ba nta gam ka méé sa a máá: ‘Tíí Ra Abrahamam dir Nqari Ra a, a Isakam dir Nqari Ra a, a Jakobem dir Nqari Ra a,’ tam mééa koe? ²⁷ Eẽ x'óóa hãa ne dim Nqarim tama Me e, igabagam eẽ kg'õèa hãa ne di Me e; khama xao kaisase tsaa hãa,” tam méé.

Kaiam x'áè-kg'ám ba

(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

²⁸ Me kò c'ẽem x'áè xгаа-xгаа-kг'ao ba hàà, a kóm xu xu hãa a ko ntcoeku. Me eẽem ko Jeso ba qãèm xõa ba máá xua hãa sa bóda q'ãa ka tõe Me a máá: “Ndakam x'áè-kg'ám ba wèé xu ka tc'ãà di baa?” témé.

²⁹ Me Jeso ba xõa me a máá: “Wèé xu x'áè-kg'ám xu ka tc'ãà di ba ncêe me e:

‘Oo, Iseraeleè, komsana,
gatá dim X'aigam Nqari ba,
X'aigam Nqari ba cúí Me e,

³⁰ naka tsia gha X'aigam tsarim Nqari ba
wèé tcáóa tsi cgoa hée,
wèé kg'õèa tsi cgoa hée,
wèé tc'ẽea tsi cgoa hée,
naka wèé qaria tsi cgoa héeéthée ncàm,’

témé,

³¹ Me ko cam di ba máá:

‘Eẽ tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma

mée tsi tsáá ka c’èe ba ncàm,’

témé. C’èe x’áè-kg’ám ga káà a ncēm x’áè-kg’ám ka kaia a,” tam mée.

³² Me kò x’áè xgaa-xgaa-kg’ao ba bìrí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg’ao Tseè, tseegu Tsi ko, c’èean ga káà a, igaba gaam cúí Me e, ³³ gataga i cgáé e, Nqari ba tsi ga wèe tcáóa tsi cgoa hēé, naka wèe kóma q’ãa tsi cgoa hēé, naka wèe qaria tsi cgoa hēéthēé ncàm sa, naka èe tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma tsáá ka c’èe ba ncàmman hēéthēé e. A wèe zi dàòà-mááku zi hēé naka qhàea-mááku zi ka hēéthēé cgáé e,” témé.

³⁴ Eēm ko Jeso ba bóò, tc’èegasem ncãa xõa sa kam kò bìrí me a máá: “Nqarim di x’aian ka tsi nqùù tama,” témé. I kò gaa koe guus ka khóèan bèe, c’èe tèè ga i gha tèè Me sa.

Dafitem ka Tsgõose-coam dis tèè sa

(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

³⁵ Eēm Jeso ba tempelem q’oo koe hãa a ko xgaa-xgaa kam kò tèè ne a máá: “Nta hēs ka xu ko x’áè xgaa-xgaa-kg’ao xu máá, Krete ba Dafitem ka Tsgõose-coa Me e, témé? ³⁶ Dafitem tc’áró-tc’aroa kò Tcom-tcomsam Tc’èem ka kg’uikaguè, a máá:

‘X’aiga ba ko Tirim X’aiga ba bìrí a máá:

‘Kg’ào x’õàa Te xòè za ntcõó

nakar nxãakg’aiga sí Tsari cg’õo-kg’aoan

nqàrè-kg’ama Tsi koe tòó,’

témé.’ ³⁷ Dafitem ga ba ko ‘X’aiga’ ta ma tcii Me, ka ba gha nxãaska ntama gam ka Tsgõose-coa ba ii?” témé.

Si kò kias xg’ae sa qãè-tcaoan cgoa komsana Me.

Jeso ba ko Farasai xu hěé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé dqàè

(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

³⁸ Eēm ko xгаа-xгаа kam kò Jeso ba máá: “X'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu koe méé tu q'õésea hãa, ncěe ko qádò qgái-dxooan hãa, a x'ámágu di zi qgái zi koe tsgámkagukuan qaa xu, ³⁹ a ko kaia zi ntcõó-q'oo zi còrè-nquu xu koe qaa xu, naka tcom-tcomsa zi ntcõó-q'oo zi hěéthěé e kōèan di zi qgái zi koe. ⁴⁰ Ncěe ko dxàe-ntcõa zi di nquuan tc'òóa xgãá, a ko x'áise xu gha ka qádòse còrè xu. Eēta ii khòea ne gha kaisase thòokase xgàràè,” tam méé.

Dxàe-ntcõas dis tcg'òóa mááku sa

(Lk 21:1-4)

⁴¹ Me kò Jeso ba aban ko tòòèm qgái ba q'óá-kg'ama hãase ntcõó, a ntcõó a ko xg'aes ko ma gaas di marian tempelean di ma tcãà sa bóò. Ne kòo kái ne khòè ne qguùà hãa ne kái marian tcãà. ⁴² Si kò dxàua hãas dxàe-ntcõa sa hàà càmm qano mari tsara ncemea tcãà, xg'ae-q'ooa tsara kòo thebe dim mari ba kúrú tsara.

⁴³ Me kò Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu Gam koe tciaa óá, a birí xu a máá: “Tseegua ner ko birí xao o: Ncěes dxàe-ntcõas dxàua hãa sa ncãa wèé ne khòè ne nqáéa hãase aban ko tòòèm qgáim koe marian tcana. ⁴⁴ Wèé ne khòè nea kò gane di qguùan koe guu a tcg'òó, igabas kò gaa sa gas di dxàuan koe guu a wèéan ães kò úúa hãa ga tcg'òó khama,” témé.

13

Jeso ba ko tempelem dis kobes ka kg'ui (Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

¹ Eēm ko Jeso ba tempelem koe guu a tcg'oa, kam ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ka c'ēe ba b̄ir̄i Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, tsóágase t'õè xu nxõá xu h̄éé naka nquu xu h̄ééth̄ééa gáé nc̄ēe e,” témé.

² Me Jeso ba b̄ir̄i me a máá: “Nc̄ēe xu nquu xu kaia xu tsi ko bóò? Cuiskagas nc̄ēe koe cúis nxõás ga sa c'ēes tc'amkg'ai koe guuèa h̄ãa tite, wèéa zi ga gha xòóa qàrìè,” témé.

Xгаа-xgaase-kg'ao ne gha xgáèè (Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

³ Me ēem kò qanega Olife dim xàbim tc'amkg'ai koe q'ábà ntc̄ōe, a tempele ba q'óá-kg'ama h̄ãa, ka xu ko Petere ba h̄éé, Jakobo ba h̄éé, Johane ba h̄éé naka Anterea ba h̄ééth̄éé xu dxùukg'ai koe t̄èè Me a máá: ⁴ “B̄ir̄i xae e, n-cáma i gha nc̄ēe gúùan kúrúse sa, naka gataga nc̄ēe gúùan wèé ga gha hàà kúrúse dis x'áís gha dùú sa ii sa th̄éé?” témé.

⁵ Me Jeso ba tshoa-tshoa a kg'ui cgoa xu a máá: “Q'ãa xao, naka i táá cúí khóé ga hòakagu xao o guu. ⁶ Kái ne gha Tíi cg'õè ka hàà a gha máá, ganea Tíi ga Ra a, témé, a ne a gha kái khóèan hòakagu. ⁷ Naka ēe tu kòo nc̄oan h̄éé naka gaan di nxàean h̄ééth̄éé kóm ne méé tu táá q'ae guu. Nc̄ēe gúùa ne gha kúrúse, igaba i qanega chõò-q'ooan hàà tama ke. ⁸ Nqõóm di zi qhàò zi gha c'ēe zi qhàò zi cgoa x'ãàku, i gha x'aian x'aian cgoa x'ãàku. Me gha nqõó ba gataga cgùru tãáka zi qgài zi koe, xàbà ne

gha nqõómkg'ai koe tcãà. Zi gha ncēe zi gúù zi ábàn di thõòan di zi tshoa-tshoase-q'oo zi khamaga xám.

⁹ “Igabaga méé tu gatu q'õése, sèèè tu gha a qhàis cookg'ai koe úúè, a tu a gha síí còrè-nquuan koe qoaè, a gha Tíí domka tc'ãà còo-kg'ao xu hēé naka x'aiga xu hēéthēé cookg'ai koe tòòè. Gatà hēéan ka tu gha Tíí ka nxàea tseegukagu. ¹⁰ Kg'aia méé i qãè tchõàn *nqõóm di zi* qhàò zi wèè zi koe xgaa-xgaaè.

¹¹ Naka ãe xu kòo sèé a ko qhàis cookg'ai koe úú tu u ne, táá ãe tu ga kg'ui kg'oana hãas gúùs ka q'áo guu, igaba tu wèès gúùs ãe tu gha ãem x'aèm ka máàè sa kg'ui. Gatu tama tu u ãe gha ko kg'ui tu ke, igaba Tcom-tcomsam Tc'èe Me e gha ii.

¹² “Khòè ba gha qõese ba x'oos koe tcãà, me gha xõò ba gam òm cóám ka gataga hēé, i gha cóán gaan di xõòan ntcoe, a gha cg'õo o. ¹³ Tu gha Tiri cg'õèan domka wèé khóèan ka hòrèè. Igaba gaam ãe gha qarika téé a chõò-q'oo koe síí ba gha kgoaraè.

Q'áo-q'aosas gúù sa
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

¹⁴ “Igaba ãe tu ko q'áo-q'aosas gúù sa bóò si ães ga kò téé tama qgái koe tēe (ãe ko nxára ba méém kóma q'ãa!), ne méé ne nxãaska ãe Jutea koe hàna ne xàbàn koe qgóéa síí, ¹⁵ nakam ãe nquuan tcobe koe hãa ba táá xõa, naka gam òm nquum q'oo koe tcãà guu, naka síí gaa koe hãa sa sèè, ¹⁶ nakam ãe xhàràan koe hãa ba táá kãbise naka síí gam di qgáian sèè guu. ¹⁷ Haò, cg'ãè i gha ii, ãe zi cáím zi ka ãe ncãàa zi koe cóán úúá zi khòè zi ka hēé naka ãe gha ko comkagu zi ka hēéthēé e. ¹⁸ Ke tu còrè naka i gha táá saò di x'aè ka kúrúse guu. ¹⁹ Eẽ xu

cám xu ka i gha gatà ii xgàrakuan hãa, ncêe nqõóm dis tshoa-tshoases koe guu a qanega hãa tama a, ncêem kò Nqari ba kúrú ba, ncêes noose ga, a i a gaicara hãa tite. ²⁰ A ncêe X'aigam *Nqarim* kò ãe xu cáim xu xòm-xom ta ga hãa, ne i cúí khòè ga kgoaraèa hãa tite. Igaba ãe nxará tcg'òóèa hãa ne domkam kò ãe xu cáim xu xòm-xom.

²¹ “A ncêe ãem x'aèm kam kò c'ãem khòè ba birí tu u a ko máá: ‘Bòò, ncêe ga Me e Krete ba,’ kana ko máá: ‘Bòò, ãe gam síí hãa,’ témé ne méé tu táá dtcòm m guu. ²² Tshúù-ntcõan di xu Krete xu hãé naka tshúù-ntcõan di xu porofiti xu hãéthhãa gha x'áise, a gha x'ái zi hãé naka are-aresa zi gúù zi hãéthhãé kúrú, ãe nxará tcg'òóèa ne xu gha hoàkagu ka, kgoanase i kòò ne. ²³ Ke méé tu gatu q'óèsea hãa, x'aèan cookg'ai koer kò birí tu ua hãa ke.

Khòem dim Cóa ba gha hàà

(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

²⁴ “Igabagas gha ãe xu cáim xu di xgàrakuan qãá q'oo koe

‘cám sa ntcúú-ntcuuè,
me nxoe ba x'áà tite,

²⁵ tcõnò zi gha nqarikg'ai koe guu a tcheè,
i gha nqarikg'aian di qarian ntcãa-ntcãaè.’

²⁶ Ne gha ãe x'aè ka Khòem dim Cóa ba bòò, Me túú-c'õòan q'oo koe guu a ko hàà, kaia qarian hãé naka x'áàn hãéthhãé cgoa. ²⁷ Me gha nxãaska moengele xu tsééa tcg'òó, a ba a gha Gam di ne ãe nxará tcg'òóèa hãa ne wèé xòèan ãe tc'ãán ko guu za xg'ae-xg'ae, a ba a gha nqõóm di chõò-q'ooan koe guu a síí nqarikg'ai di chõò-q'ooan ko chõò koe guu a Nqarim di ne ãe nxará tcg'òóèa hãa ne xg'ae-xg'ae.

*Faia dis hìis dis sere-sere sa
(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)*

²⁸ “Ke tu faia dis hìis koe xгаа-xгааse: Eẽ i ko gas di nxã̀an tshoa-tshoa a ko tsoṃ, i ko tɔ̀ara sa tsoṃ, ne tu q'ana hãa qhóóa ne tcana hãa sa. ²⁹ Gataga ẽe tu kòo ncẽe zi gúù zi bóò zi ko kúrúse, ne tu q'ana hãa cúù me e sa, a nquu-kg'áman koe hãa sa. ³⁰ Tseegukar ko bìrí tu u a ko máá: Ncẽes qhàò sa kaà tite, ncẽe gúùan wèé ga kúrúse tamas cookg'ai koe. ³¹ Nqarikg'aian hẽé naka nqóók'g'aian hẽéthẽéa gha chòò, igaba i Tiri kg'uian chòò tite.

*Cúí khòè ga cá́m ba kana x'aè ba c'úùà
(Mt 24:36-44)*

³² “Igabaga i cúí khòè ga ẽem cá́m ba, kana ẽem x'aèm gabá q'ãa tama, moengele xu nqarikg'ai koe hàna xua ga igaba, kana Cóásem ga igaba, Xòòm cúím ka oose. ³³ Q'óése méé tu hãa, naka kókòà hãa, c'úùà tu hãa n-cámám gha ẽem x'aè ba hàà sa ke. ³⁴ Khòèm x'áéa ba koe ko guu a tãám nqóóm koe dàram khama i gha ii: gam dim nquu ba ko guu a qãà xu qarian máà ba, a wèém khòè ba gam di tsééan máà, a ba a nquu-kg'ám ba ko kòre ba x'aè, q'óé mem gha sa.

³⁵ “Gaa domka méé tu kòresea hãa, n-cámám ko nquum ka q'òòse ba hàà sa tu c'úùà hãa ke, dɔ̀à kaa, kana ntcùú nqáé kaa, kana ghò̀ran ko kg'ae x'aè kaa, kana ntcùúkg'ai cgoaa. ³⁶ A ncèè qháésem kòo hàà ne méém táá hàà sao-xg'ae tu u, naka tu x'òma hãa guu. ³⁷ Ncèer ko bìrí xao o sar ko wèéa tu ga bìrí a ko máá: ‘Q'óése méé tu!’ témé.”

Jesom di xgàrasean hěé naka Gam dis x'oo sa hěé naka Gam dis x'ooan koe tẽe sa hěéthěé e (14–16)

14

*Tc'ãà-cookg'ai xua ko Jeso ba xu gha cg'õo sa
dtcòmku*

(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

¹ I kò ncēeska cámm cáman qaùu hãa Pasekan hěé naka péré gãé-gãe úú tamas pérés dis kōè sa hěéthěé gha kúrúès cookg'ai koe, xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé kàan qaa, Jeso ba xu gha qgóó a cg'õo di i, ² a xu a kò máá: “Kōès di x'aè ka tamase, nxãaskas gha kaias xg'ore sa khòè ne xg'aeku koe hãa khama,” ta xu méé.

*Khòè sa ko Jeso ba Betania koe tshãán cgoa
ntcãá*

(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)

³ Jeso ba kò Betania koe hãa, Simonem ncēe kò lepero dis tcìi sa úúa hãam dim nquum koe. Eẽm gaa koe hãa a ntcõó a ko tc'õó koes kò khòès alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'óó-c'õám koe kò qãè hm̄m xg'ãòm tshãám, kaisa marian di ba qgóóa hãa sa hàà, a hàà alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'óó-c'õá ba òè, a *Jesom* tcúú koe ntcãá.

⁴ Ne kò c'ěe ne khòè ne ẽe kò gaa koe hãa ne xgòá a máá: “Dùús domka ba koáé ncēm tshãá ba ncēeta ma kōè cgoaèa máá? ⁵ Ncēe tshãá nea ga kò x'amáguèa, kurim di marian di tc'ãò-tc'ãoan cgoa, i ga kò gaan di marian dxàua ne khòè ne máàèa hãa,” ta ne méé. A ne a kaisase mēè si.

⁶ Igabam kò Jeso ba máá: “Guu si tu, dùús ka tu ko xgàè sia máá? T'õès tséé sas Tíí koe kúrúa hãa. ⁷ Dxàua ne khóè ne cgoa tu wèè x'aè ka hãa, a tu a gha ãe tu ko tc'ãe x'aè ka qãè zi gúù zi kúrúa máá a, igaba tu wèè x'aè ka Tíí cgoa hãa tite. ⁸ Eës ga kò kúrúa sas kúrúa hãa. Kg'ónòè tamar hãas cookg'ai koes tc'áróa Te tshãán cgoa ntcãá hãa khama. ⁹ Tseegukar ko bìrí tu a ko máá: Wèém nqõóm ãe i ko ncãe qãè tchõàn xgaa-xgaaèm koe, i gha ães kúrúa hãa gúùan nxàèè, tc'ãe-tc'ãeseès gha ka,” tam méé.

Jutase ba ko tc'ãà-cookg'ai xu cgoa dtcòmku
(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

¹⁰ Me kò nxãaska Jutase Isekariote ba, 12 xu ka c'ãe ba, kaia xu peresiti xu koe síí, nxãasegam gha síí *Jeso ba* tshàu q'ooa xu koe tcãà ka. ¹¹ Eë xu ko ãe sa kóm ka xu ko kaisase qãè-tcao, a bìrí me mari xu gha máà me sa. Me nxãaska qãèm x'aè ba qaa, Jeso bam gha tshàu q'ooa xu koe tcãà di ba.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa Pasekan tc'õó
(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

¹² Tc'ãà dim cárn péré gãé-gãe úú tamás pérés di kõèan dim ka, ãe xu ko ghùu-coam Paseka di ba cg'õo, ka xu ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí Me a máá: “Nda koe xae gha kg'ónòa máá Tsi, naka Tsi síí gaa koe Paseka di tc'õoan tc'õó sa Tsi ko tc'ãe?” témé.

¹³ Me Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe cárn tsara tsééa tcg'òó a bìrí tsara a, a máá: “Qõò naka x'áé-dxoom koe síí, c'ãem khóèm tshàa gàba ba qgóóa hãa ba tsao gha xg'ae cgoa. Xùri me,

¹⁴ naka ãem kòo nquum ka q'òòse ba tcãà ne bìrì me naka máá: 'Xgaa-xgaa-kg'ao ba ko máá, cg'àè-nquum Tiri xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoar gha hàà Paseka di tc'òoan tc'òó ba nda hãa sa?' témé. ¹⁵ Me gha tc'amaka hãam nquum kaia, a wèé zi gùù zi tc'èeseke zi úúa hãam, nxãakamaga kg'ónòa xg'araèa ba x'ái tsao o, gaa koe tsao kg'ónòa máá xae e," témé.

¹⁶ Tsara kò xgaa-xgaase-kg'ao tsara tcg'oa a x'áé-dxoom koe q'òò, a síí ãem kò ma bìrì tsara a hãa khamaga ma sao-xg'ae i ii, tsara ko Pasekan kg'ónòa máá Me.

Jeso ba ko c'ẽem xgaa-xgaase-kg'aom gha x'amágu Me sa nxàe

¹⁷ Eẽ i ko dqòa kam kò 12 xu cgoa hàà. ¹⁸ Eẽ xu hãa a ko tc'òó kam ko Jeso ba máá: "Tseegukar ko bìrì xao o, gaxao ka c'èe ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Te, ncèe koe hãa a ko Tíí cgoa tc'òó ba," témé. ¹⁹ Xu tshoa-tshoa a tshúù-tcaoa, a wèèa xu cúí mana cúí tẽè Me a máá: "A tíí tama raa?" témé. ²⁰ Me xòa xu a máá: "Eẽ gaxao 12 xao ka c'èe me e, ncèe ko Tíí cgoa gàbas koe péréan tcguù-tcguu ba. ²¹ Eẽ i ma Khòèm òm Cóm ka ma góásea khamaga i gha ii, igaba haò, cg'ãè i gha ii, ãe ko Khòèm òm Cóm ba khòè ne tshàu q'oo koe tcãàm ka! Qãèa i ga kò máá mea hãa, táám ga kò ábàèa hãa sa," tam méé.

Dqòa dis tc'òo sa

(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²² Eẽ xu hãa a ko tc'òó, kam ko Jeso ba péré sa sèè, a ts'ee-ts'eekg'ai si, a khóá q'aa si, a máá xu si, a ba a máá: "Sèè, ncèea Tirim cgàa me e," témé.

²³ A ba a kubi sa sée, a ts'ee-ts'eekg'ai si, a máà xu si, xu wèé xu ga gaas q'oo koe kg'áà. ²⁴ Me bìrí xu a máá: “Ncēe nea Tiri c'ào o, qáé-xg'aes di i, ncēe ko kái ne khòe ne di iise ntcāáguè e. ²⁵ Tseegua ner ko bìrí xao a ko máá: Cuiskaga Ra gaicara kg'om dis hìis di gōéan kg'áà hãa tite, me gha nxãakg'aiga síí ãem cáím Nqarim di x'aian di ba tcãà, gaicara Ra gha kabase kg'áà a di ba,” tam méé.

²⁶ Eẽ xu ko cii ba nxáèa xg'ara, ka xu ko tcg'oa a Olife dim xàbìm koe qõò.

*Jeso ba ko Peterem gha xoase Me sa nxàe
(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)*

²⁷ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Wèéa xao ga gha khuùagu Te, góásea i hãa a ko máá: ‘Kòre-kg'ao bar gha xg'ám, si gha ghùuan dis xg'ae sa qgóéa q'aa,’ témèè khama. ²⁸ Igaba ãer ko x'ooan koe ghùìèa xg'ara ner gha tc'ãà-cookg'ai xao o, a Galilea koe qõò,” témé.

²⁹ Me Petere ba bìrí Me a máá: “Eèta xu ga ko ma wèéa xu ga khuùagu Tsi, igabar tíí cuiskaga gatà hëé tite,” témé. ³⁰ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Tseegukar ko bìrí tsi: Ncēem ntcùúm ka, qanegam ghòrò ba cáím q'oro kg'ae tamas cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro xoase Te,” témé. ³¹ Igabam kò Petere tcana hãa tcáo cgoa kg'ui a máá: “Tsáá cgoar ga ko x'óó igabagar cuiskaga xoase Tsia hãa tite,” témé. Xu kò wèé xu gatà méé.

*Jeso ba ko Getesemane koe còrè
(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)*

³² Xu Getesemane ta ko ma tciièm qgáìm koe qõò. Eẽ xu ko gaa koe síí kam ko Jeso ba Gam di xu

xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Ncēe koe xao ntcōó, nakar nxāakg'aiga síí xg'ara còrèan cgoa,” témé. ³³ Kam ko Petere ba hēé, naka Jakobo ba hēé, naka Johane ba hēéthēé xu sèé, si kò tshoa-tshoa a kaisas tshúù-tcao sa hēé nakas nxùrù-tcao sa hēéthēé tcāà Me. ³⁴ Me bìrí xu a máá: “Tc'ēea Tea kaisase thōòan xāma hāa, x'óór ga khama noose. Ncēe koe xao qaù naka q'ōé,” témé.

³⁵ Me cg'árése còoka síí a gómankg'ai koe cg'áé, a ba a còrè, ncēè kgoanase i kò nem ga ãem x'aè ba nqáé Me sa, ³⁶ a ba a máá: “Aboè, Tiri Tsi Xōò Tseè, wèé zi gúù zia Tsáá koe tàà tama, ncēes kubis *xgàrasean di* sa Tíí koe sèèa tcg'òó. Igaba Tsari tc'ēean ka, Tíí ko tc'ēes ka tamase,” tam méé.

³⁷ A ba a kabise a síí cgae xu, a síí sao-xg'ae xu xu x'óma hāa, Me Petere ba bìrí a máá: “Simoneè, x'óma tsi gáé hāa? Táá tsi gáé ga kò kg'ama cúim aoaram ga ba kókòda ntcōó a q'ōé? ³⁸ Q'ōésea méé xao hāa naka còrè, naka xaoa gha nxāasega táá kúrúa bóòkuan koe tcāà guu. Tc'ēe ba kúrú kg'oana hāa, igabam tc'áro ba kg'amka me e ke,” tam méé.

³⁹ Me gaicara kabise a qōò, a síí ãem ncāa ko ma còrè khamaga ma còrè.

⁴⁰ Eẽm ko gaicara kabise a ko hàà kam kò sao-xg'ae xu xu x'óma hāa, tcg'áia xu kò ntcàma hāa khama. Xu kò táá q'āa nta xu gha ma xoa Me sa.

⁴¹ Me gaicara nqoana dis ka hàà, a máá: “Qanega xao gáé x'óma hāa, a ko sãa? Ncāa i tc'ãò ncēeska, x'aè ba ncāa hàà. Bòò, Khóèm dim Cóá ba ko hàà chìbi-kg'ao ne tshàu q'oo koe tcāàè. ⁴² Tēe xao, naka xae qōò. Eẽ khóè ne tshàu q'oo koe tcāà Team khóè ba cúuse hàna ke,” tam méé.

*Jeso ba ko qgóóè**(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)*

⁴³ Eẽm Jeso ba qanega hãa a ko kg'ui kam ko kúúga Jutase ba hàà, 12 xu ka c'èe ba, a kái xu khóè xu cgoa hãa, ntcàuan hěé naka dxòman hěéthěé kò qgóóa hãa xu, a kaia xu peresiti xu koe hěé, naka x'àè xгаа-xгаа-kg'ao xu koe hěé naka *khóè ne di xu* kaia xu koe hěéthěé guua hãa xu.

⁴⁴ Me kò nxãaska ãe kò khóè ne tshàu q'oo koe tcãa Me ba x'ái sa máa xua hãa a ko máa: “Eẽr gha ko x'obè ba Gaam ga Me e, ke xao qgóó Me naka xaoa q'óé Mea hãase úúa tcg'òó Me,” témé. ⁴⁵ Me Jutase eẽm ko hàà ka gaa x'aè kaga Jesom koe síi a máa: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè,” témé. A x'obè Me.

⁴⁶ Xu khóè xu Jeso ba sèe a qgóó Me.

⁴⁷ Igabam kò ãe kò cúuse tẽe xu ka c'èe ba gam dim ntcàu ba tsgúua tcg'òó, a kiam peresitim dim qãam dim tcee ba xg'aoa qhòm.

⁴⁸ Me Jeso ba bìrí xu a máa: “Ts'ãà-kg'ao ba tsãá hààraa khama xao gáé ntcàuan hěé naka dxòman hěéthěé cgoa hààraa, hàà xao gha qgóó Te ka?

⁴⁹ Wèé cáím kar kò tempelem koe gaxao cgoa hãa a ko xгаа-xгаа, igaba xao kò gaa koe síi táá qgóó Te. Igaba méés *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe góásea hãa sa nxàea tseegukaguès gúù si i,” tam méé.

⁵⁰ Xu kò nxãaska wèé xu *xгаа-xгаа-kg'ao xu* tcg'oara guu Me a bèe a qgóé.

⁵¹ Me c'ẽem qárí-kg'ao-coa ba xùri Me, gúù ga kò hãa tama, a kò q'úúm qgáím cgoa tcámsea hãa ba, xu ntcàu me ka hěé, igabam tshàu q'ooa xu koe nxàia tcg'oa, ⁵² a qgái ba tshàu q'ooa xu koe qaù, a ba a hãa tamase qgóé.

Jeso ba ko kaias xg'aes cookg'ai koe tēèè
(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵³ Ka xu kò Jeso ba kaim peresitim koe úú. Xu kò nxãaska wéé xu kaia xu peresiti xu hěé, naka *khóè ne di xu kaia xu hěé*, naka x'àè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé xu hààra xg'ae.

⁵⁴ Me Petere ba kháóka téé a còò Me, a síí nxãakg'aiga kaim peresitim dim xhàrom q'oo koe tcàà, a ba a síí kòre-kg'ao xu cgoa c'ees-kg'ám koe ntcóó a kùru-kuruse.

⁵⁵ Xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka wéé xu tc'ãà-cookg'ai xu hěéthěé Jeso ba xu gha chìbi-chibi a cg'õom dàò ba qaa, igaba xu kò táá hòò kòm Me.

⁵⁶ Káí xu *khóè* xu kò ko Gam ka tshúù-ntcõan nxàea tseegukagu khama, igaba zì kò èe xu ko nxàe zì gúù zì táá qõòà mááku. ⁵⁷ Tsara c'èe tsara tēea-téé a tshúù-ntcõan Gam ka nxàe a máá: ⁵⁸ “Sitsama kò kóm Mea Me ko máá: ‘Tíí Ra gha ncēm tempelem *khóèan* tshàu ka tshàoèa ba kòbea q'aa, a ra a gha nqoana cáman qãá q'oo koe táá ba tshào, *khóèan* tshàu ka tshàoè tama ba,’ témé,” ta tsara méé. ⁵⁹ Igabagas kò èe tsara ko nxàea tcg'òó sa táá qõòà mááku.

⁶⁰ Me kaim peresiti ba hàà a gaxu xg'aeku koe téé, a Jeso ba tēè a máá: “C'èe gúù ga Tsi gáé xòà tama? Ncēe tsara *khóè* tsara ko Tsáá ka nxàe sa gáé dùú saà?” témé. ⁶¹ Igabam kò nqoo a táá cúím tēm ga ba xòà.

Me gaicara kaim peresiti ba tēè Me a máá: “Kreste Tsi Tsia, Gam ncēe ts'ee-ts'eekg'aièa hãam di Tsi Cóa Tsi?” témé. ⁶² Me Jeso ba máá: “Tíí ga Ra a. *Khóèm* dim Cóa ba tu gha bóò, Me Gaam èe wéé

qarian úúa hãam dim kg'ám x'òàm xòè za ntcõóá-ntcõè, a ko nqarikg'ai di túú-c'òðan cgoa xõa,” témé.

⁶³ Me kiam peresiti ba qgáa ba tòàra q'aa a máá: “Dùú di nxàea tseegukagu-kg'ao xae gáé ko qanega qaa? ⁶⁴ Ncãa xao kóm kaisas cóèkus ncèe sa! Gaxaoa ko ntama ma tc'èe?” témé.

Xu wèéa xu ga xgàra Me a máá, x'oos kam kg'anoèa, témé.

⁶⁵ Xu c'èea xu tshoa-tshoa a tcg'ae cgae Me, a qáé tcgái Me, a xu a xg'ámku cgoa Me, a bìrí Me a máá: “Porofita *naka bìrí xae e ndaka kg'áa xae ncãa xg'ám Tsi sa,*” témé. Xu kòre-kg'ao xu sèè a xg'ámku cgoa Me.

Petere ba ko Jeso ba xõase

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Eëm kò Petere ba nqãaka qanega xhàrom koe hãa kas kò kiam peresitim di zi qãà zi ka c'èe sa hàà cgae me, ⁶⁷ a èes ko Petere ba bóò me hãa a ko kùru-kuruse, kas kò qãèse bóò me a máá: “Tsáá igaba tsi kò thée Nasareta dim Jesom cgoa hãa!” témé. ⁶⁸ Igabam kò xõase e a máá: “C'úuar hãa, a ra a kóma q'ãa tama, dùús ka si ko kg'ui sa,” témé. A ba a xhàros-kg'ám koe síí tcg'oa, [me ghòrò ba kg'ae].

⁶⁹ Si kò qãà sa gaa koe bóò me, a tshoa-tshoa a gaicara èe kò gaa koe téé-tèe ne khòè ne bìrí a máá: “Ncèem khòè ba gaxu ka c'èem ga me e!” témé.

⁷⁰ Igabam kò gaicara xõase e.

X'aè-coam qãá q'oo koe ne ko èe kò téé-tèe ne Petere ba bìrí a máá: “Tseeguan kaga tsi gaxu ka c'èe tsi i, Galilea di tsi khòè tsi i thée khama,” témé. ⁷¹ Me kò tshoa-tshoa a cgúise a gaise a máá:

“Khòem ncēe bar c'úùà hãa, ncēe tu ko Gam ka kg'ui ba,” témé.

⁷² Me kò kúúga ghòrò ba cànm di sa kg'ae. Me Pètere ba Jesom kò bìrí mea hãa kg'uiàn tc'ēe-tc'ēese, ncēm kò máá: “Ghòròm qanega cànm q'oro kg'ae tamas cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro xōase Te,” témé e. Kagam ko qhùia òè a kg'ae.

15

Jeso ba ko Pilatom cookg'ai koe úúè

(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Kaisa ntcúúkg'ai cgoa xu kò kaia xu peresiti xu hēé, naka *khòè ne di xu* kaia xu hēé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēé, naka wèé xu tc'ää-cookg'ai xu hēéthēé kg'uia xg'ae. A xu a Jeso ba qáé, a chùia tcg'òó a Pilatom koe úú Me.

² Me Pilato ba tèè Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi X'aiga Tsi?” témé. Me xōa me a máá: “Eē tsi ko méé khamaga i ii,” témé.

³ Xu kò kaia xu peresiti xu kái zi gúù zi koe chìbi-chibi Me. ⁴ Me Pilato ba gaicara tèè Me a máá: “Kháé Tsi c'ēe xōa ga úú tama? Bòò, nta noo zi chìbi zi ka xu ko chìbi-chibi Tsi sa,” témé. ⁵ Igabam kò Jeso ba táá cúí xōa ga kúrú, me Pilato ba are.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè

(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

⁶ Me kò Pilato ba wèés kōès koe c'ēm khòem qáé-nquum koe tcääèa ba kgoara, ncēe khòè ne kò ko dtcàrà mááse ba. ⁷ Eē x'èè kam kò Barabase ta ko ma tciièm khòè ba qáé-nquum koe hãa, ncēe kò xg'ae sa kúrú hãa a kò khòè ne cg'õo xu khòè xu cgoa kò xg'ae a qáèèa hãa ba. ⁸ Ne khòè ne hààraa

xg'aeku a ne a tshoa-tshoa a Pilato ba dtcàrà ěem ko kg'aiga ma kúrúa máá ne khama méém ma kúrúa máá ne sa.

⁹ Me Pilato ba x̣ọa ne a máá: “Juta ne dim X'aiga bar gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'ěe?” témé.

¹⁰ Kaia xu peresiti xu kò tauan xu úú cgoa Mea hãa domka gam koe óága Mea hãa sam kò q'ana hãa khama. ¹¹ Igaba xu kò kaia xu peresiti xu khòè ne qg'ái, Barabase ba méé ne dtcàrà mááse naka nea nxãa ba kgoara mááè sa.

¹² Me kò Pilato ba gaicara tèè ne a máá: “Kháé ra gha Juta ne dim X'aiga Me e ta tu ko méém ka dùú sa kúrú sa tu ko tc'ěe?” témé. ¹³ Ne q'au a máá: “Xgàu Me!” témé.

¹⁴ Me Pilato ba tèè ne a máá: “Dùútsa gúùs cg'ãè sa ba kúrúa hãa?” témé. Igaba ne kò kaisase q'au a máá: “Xgàu Me!” témé. ¹⁵ Me kò Pilato ba khòè ne qãè-tcaokagu kg'oana hãa khamam kò Barabase ba kgoara máá ne. A ba a Jeso ba qoara xg'ara a tcg'òó Me, síim gha xgàuè ka.

*Ncõo-kg'ao xu ko Jeso ba ncõi
(Mt 27:27-31; Jn 19:2-3)*

¹⁶ Xu kò ncõo-kg'ao xu Jeso ba x'aigam dim nquum q'oo koe tcãà (Peretoriume ta ko ma tciìè ba), a xu a wèés xg'aes ncõo-kg'ao xu di sa tciia xg'ae. ¹⁷ A xu a ncòàm qg'ái ba hãakagu Me, a dxàman cgoa kúrúèas cábá sa kabea xg'ae a cábákagu Me, ¹⁸ a xu a tshoa-tshoa a tsgám Me a máá: “Tcgáío, Juta ne di Tsi X'aiga Tseè!” témé. ¹⁹ A xu a kò tcúúa ba koe tc'áà dim hìim cgoa xg'ám Me, a tcg'ae Me, a xu a qhòm tsi qurù a ncõia ba ka dqòm Me. ²⁰ Eẽ xu ko gatà ma ncõi Mea xg'ara ka

xu kò ncoàm qgáí ba nxõo cgae Me, a nxãaska sée a úú Me, síí xu gha xgàu Me ka.

Jeso ba ko xgàuè

(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

²¹ Eẽ xu xóé a ko qõò ka xu kò c'ẽem khóèm Simone ta ko ma tciièm, Kurene dim, Alekesantere tsara Rufasea tsara ka xõòm cgoa xg'ae, me xháràm koe guu a ko x'áé-dxoom koe qõò, ka xu kò chùi mem Gam dis xgàu sa dcéé. ²² Xu kò Jeso ba Gologota ta ko ma tciièm qgáim koe úú (ncêe sa ko máá: 'Tcúú c'õás dim qgáí ba,' témé), ²³ a xu a mira ta ko ma tciièm tsóòm cgoa tcg'ome-xg'aeèa gõéan màà Me kg'áàm gha ka, igabam kò táá sée e. ²⁴ Xu kò xgàu Me, a xu a Gam di qgáían cgúúan ntcóò a q'aa-q'aaku.

²⁵ Eẽ xu ko xgàu Me ka i kò 9 di x'aè e, ntcùúkg'ai cgoa di i. ²⁶ Eẽm kò chìbi-chibi cgoaèa hãas tcgãya sa kò 'JUTA NE DIM X'AIGA BA' ta ma góásea hãa. ²⁷ Xu kò cãm tsara ts'ãà-kg'ao tsara Gam cgoa xgàu, c'ẽe ba xu kò kg'àò xòèa ba za xgàua hãa, a c'ẽe ba dxàe xòèa ba za xgàua hãa. ²⁸*

²⁹ Ne ãe kò ko dàòm cgoa nqáé ne khóèe ne cóe Me, a ne a nxaa-nxana tcúú a máá: "Eheè, Tsáá koma ko tempele bā kobe, a nqoana cáman q'oo koe tshào me Tsi Tsia, ³⁰ kgoarase naka Tsia xgàu hìis koe xõa," témé.

³¹ Gataga xu kò ma kaia xu peresiti xu hẽé, naka x'aè xgaa-xgaa-kg'ao xu hẽéthẽé xu ma ncoi Me thêé, a máá: "C'ẽe ne khóèe nem kgoara hãa, igabam

* **15:28:** C'ẽe zi tcgãya zi Gerika di zi ncêe xùri ko kg'uian úúa: "Si ãe Nqarim di zi Tcgãya zi koe góáèa hãas gúús ncêe ko máá, "cg'uri-kg'ao xu cgoam kò nxará xg'aeè" ta méé sa tseegukaguèa."

ko kgoarasean ka tààè. ³² Ncēm Krete ba, ncēe Iseraele dim x'aiga ba méém xgàu hìis koe xõa, naka ta gha nxãasega bóò naka dtcòm,” ta xu méé.

Tsara ãe kò Gam cgoa xgàuèa tsara gataga thēé ncoj Me.

Jesom dis x'oo sa

(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

³³ Koaba di x'aèan 12 di ko tcãa kas kò ntcùú sa wèém nqõóm koe xóé, a síí dqòa di x'aèan nqoana di koe téé. ³⁴ Me kò Jeso ba nqoana dim x'aèm ka kaim dòm cgoa q'au a máá: “Eloi, Eloi, lama sabakatani?” témé. Ncēe sa ko máá: “Tiri Nqariè, Tiri Nqariè, dùús domka Tsi aagu Tea?” témé. ³⁵ Ne ãe kò gaa koe téé-tēe ne ka c'ēe ne kóm Me a máá: “Kóm, ncēe ba ko Elija ba tcii,” témé. ³⁶ Me kò c'ēe ba qgóé, a síí x'úrúan koe tsau tshàan ntcãá, a tc'ám koe qhàea tòò, a hàà máà Me, kg'ám gha ka, a máá: “Qãã naka ta bóò Elija ba gha hàà xòó Me sa,” témé.

³⁷ Me kò Jeso ba kaim dòm cgoa q'au, a ba a còò di sa sònàa tcg'òó.

³⁸ Me kò tempelem dim qgái ba cam xòè tsara cgoa tòàra q'aase, a tc'amaka guu a síí nqãaka téé. ³⁹ Eēm ko ncõo-kg'ao xu dim kaim ncēe kò *Jesom* cookg'ai koe téé-tēe ba, Jesom ma còò di sa sònàa tcg'òóa hãa sa bóò, kam kò máá: “Tseegukagam kò ncēm khòè ba Nqarim dim Cóá Me e,” témé.

⁴⁰ Gataga zi kò c'ēe zi khòè zi nqúú ka téé a ko bóò. Gazi xg'aeku koes kò Maria Magatalena sa hãa, naka Jakobom cg'aré ba hēé naka Josefa ba hēéthēé tsara ka xõòs Maria sa hēé, naka Salome sa hēéthēé zi. ⁴¹ Eēm kò Jeso ba qanega Galilea koe

hàna ka kòo còò Me, a ko hùì Me zi khòè zi i kò ii. Káí zi khòè zi èe kò Jerusalema koe síí cgoa Mea hãa zi kò thêè hàna.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁴² Eẽ i ko dqòà, kg'ónòsean dim cáím me e kò ii khama, Sabata cookg'ai di ba, ⁴³ kam kò Josefam Arimatea di ba hàà, tcommèa kò hãam khòè me e kò ii, kaia xu dis xg'aes di ba, ncèe gam tc'áro ga kò thêè Nqarim di x'aian qãà hãa ba. A ba a kò kgoarasea hãase Pilatom koe síí, a síí Jesom dim tc'áro ba dtcàrà. ⁴⁴ Jesom nxãakamaga x'óóa hãa sam ko Pilato kóm kam kò are. A ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tcii, a tẽe me Jesom ncãa nciise x'óó sa. ⁴⁵ Eẽm ko ncõo-kg'ao xu dim kiam koe kóm gatà i ii sa, kam ko Josefa ba tc'áro ba máà. ⁴⁶ Me Josefa ba q'úúm qgái ba x'ámá, a tc'áro ba xòó a gaam qgáím cgoa tcám, a ba a síí qarim nxõám koe tshàòèa hãas tc'àms koe xòó Me. A nxõá-dxoo sa gaas tc'àms kg'ám koe ghànèa tcèekg'am cgoa.

⁴⁷ Sara kò Maria Magatalena sa hẽe naka Marias Josefam ka xòò sa hẽéthẽe sara Jesom dim tc'árom xòòèa hãa qgàian bóò.

16

Jeso ba ko x'oos koe tẽe

(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

¹ Eẽm ko Sabata dim cáím ba nqáé ka zi kò Maria Magatalena sa hẽe, naka Marias Jakobom ka xòò sa hẽe, naka Salome sa hẽéthẽe zi tshãán x'ámá, síí zi gha tcgáù Me ka. ² Tc'ãà dim cáím bekem dim di kaisa ntcùúkg'ai cgoa zi kò cáms tcg'oara hãa ka

xgoaba a tc'áms koe q̄ò. ³ A ko tēeku a ko máá: “Dìi na gha nxōá sa tc'áms-kg'ám koe ghànèa tcg'òóa máá se e?” témé. ⁴ Igaba ēe zi ko ghùì-kg'ai ka zi kò nxōá sa bódò si téé-q'ooa sa koe ghànèa tcg'òóèa hãa, kaisases ko kaia khama. ⁵ Zi kò nxãaska ēe zi ko tc'áms koe tcãa ka q'úúm qgái ba hanam qári-kg'ao ba bódò me kg'àò xòè koe ntcōóa-ntcōè, ka zi kò area. ⁶ Me bìrí zi a máá: “Táá sao q'áò guu, Jesom Nasareta di ba sao ko qaa, ncēe kò xgàuèa hãa ba. Ghùìèam hãa, a ncēe koe káà Me e; bódò, ncēea xòóèam kò hãa qgáian ga a. ⁷ Igabaga méé sao q̄ò, naka síí Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí - naka Petere ba hēéthēé e - naka máá, gaxao kam gha tc'ãa a Galilea koe q̄ò. Gaa koe xao gha sao-xg'ae Me, ēem ma bìrí xaoa hãa khamaga ma, témé,” tam méé. ⁸ Zi kò *Jesom dis* tc'áms koe tcg'oa a zi a qgóé, cgùruan hēé naka q'áòan hēéthēéa kò tcãa cgae zia khama, zi kò c'ēe khòé ga táá cúí gùù ga bìrí, q'áò zi kòo khama.*

*[Jeso ba ko Maria Magatalenas koe x'áíse
(Mt 28:9-10; Jn 20:11-18)]*

⁹ Eēm ko tc'ãa dim cáím bekem dim ka Jeso ba x'ooan koe ntcùúkg'ai cgoa tēe kam kò Maria Magatalenas koe tc'ãa a x'áíse, ncēem kò gaas koe 7 dxãwa tc'ēean xhàiaagua hãa sa. ¹⁰ Si kò q̄ò a sa a síí ēem kò ko hēé cgoa ne bìrí, ēe ne hãa a tshúù-tcaoa hãa, a ko kg'ae ka. ¹¹ Igaba ēe ne ko kg'òèam hãa, a ba a Maria Magatalenas ka bódòèa hãa sa kóm, ka ne kò táá dtcòm.

* **16:8:** C'ēe zi Gerika di zi tcgāya zi ncìi zi koes ko Marekom dis tcgāya sa ncēe koe chòò.

Jeso ba ko cím tsara xгаа-xgaase-kg'ao tsara koe x'áise

(Lk 24:13-35)

¹² Ncēes gúùs qǎá q'oo koem kò Jeso ba tǎám dàòm ka gane ka c'ēe tsara koe x'áise, ēe tsara xóé a ko c'ēem qǎám koe qōò ka. ¹³ Tsara kǎbise a tsara a síí c'ēe ne koe xàà a, igabaga ne kò táá dtcòm.

Jeso ba ko 11 xu koe x'áise

(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

¹⁴ Me gaa koe guus ka Jeso ba 11 xu koe x'áise, ēe xu hǎa a ko tc'óó ka, a ba a gaxu di dtcòm taman ka hēé, naka gaxu di qari tcáoan ka hēéthēé dqàè xu, ēem x'ooan koe tēea hǎa ka bóò Mea hǎa ne xu kò táá dtcòm khama. ¹⁵ A ba a bìrí xu a máá: “Wèém nqōóm ncēe ba xao qōò, naka xaoa wéé ne khòè ne Nqarim di qǎè tchōàn ka xгаа-xгаа. ¹⁶ Diím wèém ēe ko dtcòm a ko tcguù-tcguuè ba gha kgoaraè, igaba diím wèém ēe dtcòm tama ba gha xǎaraè. ¹⁷ Zi gha ncēe zi x'ái zi gane ēe dtcòma hǎa ne koe tséé: dxāwa tc'ēean ne ne gha Tiri cg'ōèan cgoa xhàigu, a ne a gha kǎba xu tam xu cgoa kg'ui. ¹⁸ Tshàua ne cgoa ne gha cg'aoan qǎóó ghùì, a ne a gha ēe ne dqǎèan kg'áà hǎa igabaga i cuiskaga thòò-thòò nea hǎa tite. A ne a gha tsàako ne khòè ne koe gane di tshàuan tòó, ne gha qǎè,” tam méé.

Jeso ba ko nqarikg'ai koe qaòkaguè

(Lk 24:50-53; Tsee 1:9-11)

¹⁹ Me kò nxāaska X'aigam Jeso ba ēem ko kg'ui cgoa xua xǎ'ara, ka séèa ghùì a nqarikg'ai koe qaòkaguè, a ba a síí Nqarim dim kg'áòm x'òàm xòè koe ntcóó. ²⁰ Xu nxāaska xгаа-xgaase-kg'ao xu

tcg'oa a sí Nqarim dim kg'ui ba wèém nqǎóm koe
xgaa-xgaa. Me kò X'aiga ba gaxu cgoa tsééa xg'ae,
a kò Gam dim kg'ui ba x'ái zi cgoa tseegukagu.
Amen.]

Kabas Qae-xg'ae sa
The New Testament in the Naro language of Botswana
copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b